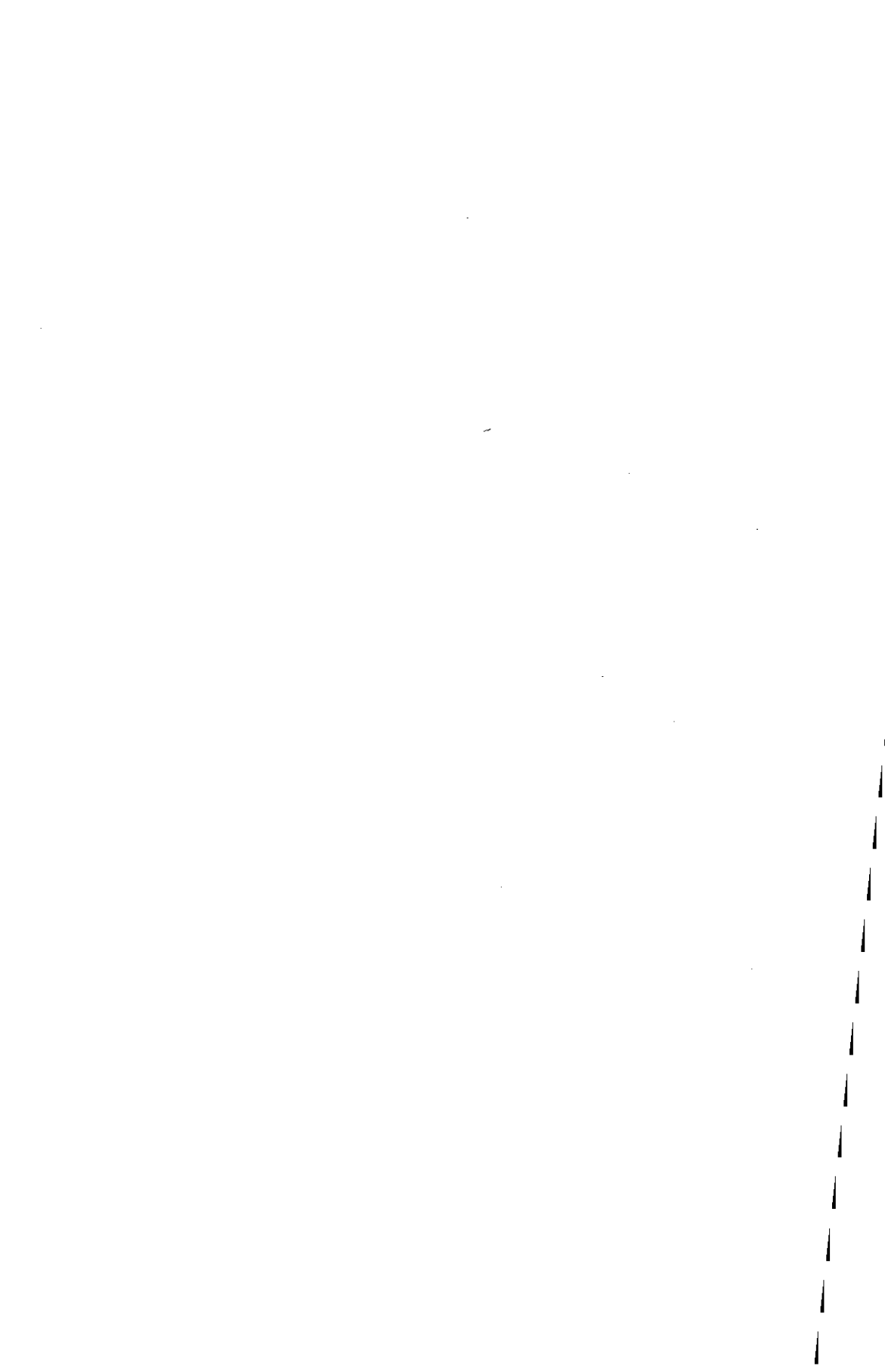

**VAKIF ÜNİVERSİTELERİ
KAMU ÜNİVERSİTELERİ
ENTEGRASYONU**

29 MART 1997

Bu kitapta Vakıf Üniversiteleri - Kamu Üniversiteleri arasındaki ilişkilerin nasıl olması gerektiği tartışılmış, sorunlara çözüm önerileri getirilmesi konusunda çeşitli bilgiler verilmiştir.

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ **REKTÖR:PROF.DR.KEMAL GÜÇLÜOL**

Bilkent Üniversitesinin kuruluşu ve bu örneğin belli düzeyde bir başarıya ulaşması, Ülkemizde başka vakıf üniversitelerinin de kurulmasına yol açmış ve 1996 yılı sonu itibariyle vakıf üniversitelerinin sayısı küçümsemeyecek bir miktara ulaşmıştır.

Kamu Üniversitelerine de mali özerklik verilmesi, vakıf üniversiteleri ile aralarında oluşacak kalite farkını bir ölçüde dengeleyebilecektir. Yaz öğretimi modelinde olduğu gibi, öğrencilerden kredi başına belli bir ücret alınması ve bu ücretin tümüyle üniversite tarafından kullanılması kamu üniversitelerinin mali sorunlarının çözümüne yardımcı olacaktır. Ancak, bugün için Türk yükseköğretimine büyük katkı sağlayacak olan yaz okulu uygulaması bile maliye bürokrasisini aşabilmiş değildir.

Belli ideolojilere bağımlı, demokratik ve laik Türkiye'nin varlığını tehlikeye düşürücü nitelikteki Vakıf Üniversitelerine izin vermemek kaydı ile Vakıf Üniversitelerinin kurulması kolaylaştırılmalıdır. Bu üniversitelerin sayısının artması ile kamu üniversitelerine kamuoyu baskısı azalacak, böylece politik baskı ve kaygılarla açılacak kamu üniversitesi sayısı en aza inecektir.

Gerek Vakıf gerekse kamu üniversitelerinin entegrasyonu aşağıdaki ilkelere birlik sağlanabilirse anlamlı kılınabilir.

- a) Rekabet esas olmakla birlikte tüm kurumlara bu tanıtımda eşit şans verilmeli ve haksız rekabet önlenmelidir.
- b) Vakıf üniversitelerinde iki öğrenci tipi esastır. Çok başarılı olup burs alan ve paralı okuyan başarılı olup burs alanlar azınlıkta olmalarına rağmen çoğunlukmuş gibi bir izlenim yaratılmaktadır bundan dolayı öğrenci alımında ortak standartlar belirlenmelidir.
- c) Öğretim üyesi istihdamında ve ücret politikalarında işbirliğine gidilmelidir. Eğer bu başarılamaz ise kamu üniversiteleri öğretim üyesi açısından güç yitirir.
- d) Vakıf Üniversiteleri ile Kamu üniversiteleri arasında eleman değişimi, araç gereçlerin ortak kullanımı, ortak bilimsel toplantıların yapılması, lisans-üstü programlarında eleman yetiştirilmesi konularında koordinasyon sağlanmalıdır.
- e) Gerek vakıf gerekse kamu üniversiteleri siyasi partilerin denetimi ve sorumluluğu altında olmamalıdır. Üniversiteler siyasi değişimlerin etkisinden uzak bilimsel eğitim ve araştırmaların yapıldığı kuruluşlar olmalıdır.
- f) Öğrenci parasız fakat yetersiz bir eğitim alacağı yerde, ödeme gücü sınırlarını çok fazla aşmayan toplumun büyük bir çoğunluğu tarafından ödenebilecek miktarda bir para vererek iyi bir eğitim alma şansına sahip olmalıdır.

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
REKTÖR:PROF.DR.CEZMİ ÖNCÜER

Nüfus artış oranı yüksek, genel nüfusu fazla, yükseköğretime talebin yüksek olduğu Ülkemizde eğitim-öğretime ayrılabilir kaynakların uzun bir süre daha kıt ve sınırlı olacağı kaçınılmazdır. Bu açıdan vakıflar tarafından üniversiteler açılmasını doğal karşılamak ve bu olguyu desteklemek gerekir. Ancak bu üniversiteler için aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi de gerekmektedir:

- 1.Vakıf üniversiteleri, kıt ve sınırlı kamu kaynaklarına ek bir olanak ve fırsat sağlayan bir olgu olarak değerlendirilmelidir. Vakıf üniversiteleri kamu kaynakları ile varlıklarını sürdürecektir ve devlet üniversitelerine gidecek maddi imkanların azalmasına neden olacak şekilde oluşmamalıdır.
- 2.Vakıf üniversiteleri akademik personel ihtiyaçlarını mutlaka kendileri yetiştirerek sağlamalı, devlet üniversitelerinin bu konuda zarar görmesine neden olmamalıdır.
- 3.Vakıf üniversitelerinde açılacak fakülte ve diğer üniversiteler kurumlar devlet üniversiteleri ile paralellik göstermelidir.
- 4.Vakıf üniversiteleri yine merkezi sınav sistemi ile öğrenci almalı, devlet üniversiteleri ile aynı konum, aynı örgütlenme, aynı denetim ve yükümlülükler içinde olmalıdır.

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ **REKTÖR: PROF. DR. ŞEHABETTİN YİĞİTBAŞI**

Yükseköğretim hizmeti yarı kamusal bir hizmettir. Bu açıdan bu hizmeti yüklenilecek kamu ve özel yükseköğretim kurumlarının yan yana, belli bir bütünleşme (entegrasyon) çerçevesinde veya birbirini tamamlayacak bir sistem içinde var olmaları kaçınılmazdır. Ancak ülkemizde Vakıf Üniversitelerinin sayıları hızla artarken, böyle bir sistem henüz öngörülememiş ve oluşturulamamıştır. Böylece, bugün lisans düzeyinde yüksek öğretimde bir bütünleşme ve tamamlama sistemi olmadan dağınık bir gelişme süreci başlamış bulunmaktadır. Bu süreç, ilk bakışta kamu üniversitelerinin aleyhine bir haksız rekabete yol açmaktadır.

Şöyleki;

Kamu üniversiteleri mali ve buna bağlı olarak ta idari özerkliğe sahip değilken, vakıf üniversiteleri hem mali, hem de (kısmen de olsa) idari özerkliğe sahiptirler. Bugünkü yapılaşma bu farkı, bu hizmeti fiilen yürüten personele ve fiziki imkanlara taşımaktadır. Kısaca vakıf üniversiteleri, kamu üniversitelerine nazaran çok sınırlı sayıda öğrenciye seçilmiş bir öğretici kadrosu ile gelişmiş şekillerde ve tamamlanmış fiziki imkanlarla yüksek öğretim hizmeti verebilirken, kamu üniversiteleri çok sayıda öğrenciye, devlet memuru statüsünde personel ve öğretim kadrosuyla ve çok sınırlı fiziki imkanlarla ülkenin hemen her yerinde aynı hizmeti yürütmektedir. Bu ikili yapı, vakıf üniversitelerinin sayıları arttıkça daha da belirginleşecek ve derinleşecek görünümündedir.

Buna göre kamu ve vakıf üniversiteleri arasında belli bir bütünleşme, ancak bu temel konulardaki farklılıkların azaltılması ile mümkün olabilecektir. Bu konuda kısa dönemde uygulanabilir önlemler şöyle sıralanabilir:

-Kamu üniversiteleri ve özellikle yeni kurulan üniversitelerin, fiziki imkanları hızla geliştirilmelidir. Böylece özellikle uygulamalı teknik alanlarda, laboratuvar, atölye, araç-gereç ve makina-teçhizat donanımı açısından fark asgariye indirilmiş olacaktır.

-Kamu üniversitelerinde "ikinci öğretim" uygulaması yaygınlaştırılarak öğrencinin hizmete katkısı genelleştirilebilir. Bu yaygınlaştırma ayrıca, kamu üniversitelerinin bütçe üzerindeki yükünü de azaltabilecektir.

-Vakıf üniversitelerinde yönetim bakımından daha esnek bir yapı söz konusu olduğundan gelişmeleri daha hızlı olabilecektir. Bu üniversitelerin finansman sıkıntıları arka plandaki vakıf ve kuruluşların gücü ölçüsünde ortadan kalkacaktır. Kamu üniversitelerinden farklı bir personel rejimi söz konusu olacağından, kamu üniversiteleri için geçerli olan engeller bu üniversiteler için söz konusu olmayacaktır.

-Görünürde vakıf üniversitelerinin gelişme yönünde her hangi bir engelle

karşılaşmıyacakları açıktır. Bugünkü haliyle Vakıf Üniversiteleri ücret düzeyinin ön plana çıktığı durumlarda, kamu üniversitelerinden 5-6 kata varan yüksek ücretler ödenerek personel transfer edilebilmektedir. Vakıf üniversiteler için başlangıç aşamasında önem taşıyan nitelikli akademik yönetici ve kadroları bulmak problem oluşturmamış; istenilen nitelik ve miktarda eleman temin edilebilmişlerdir. Mevcut öğrenci sayısı düşük olduğu için, birçok branşlarda kadrolu öğretim üyesi istihdam etme zorunluluğu bulunmadığından "ek ders ücretiyle" eleman ihtiyacı karşılanmaktadır. Bu farkın ortadan kalkması için kamu üniversitelerinde hizmet gören öğretim elemanı ve idari personelin ücretlendirilme sistemi değiştirilmelidir. Böylece kamu üniversitelerinin kamu kaynaklarıyla ve zor şartlar altında yetiştirdikleri öğretim elemanı kaybı veya transferi önlenmiş olacaktır.

-Özel üniversitelerde eğitimin kalitesi konusunda ciddi endişeler bulunmaktadır. Düşük puanlı fakat yüksek gelir seviyesine sahip kesimler tarafından tercih edilecek bu üniversitelerde kaliteli bir öğretim yapma imkanı bulunmayacaktır. Çünkü öğrencinin alt yapısı yetersizdir. Bu bakımdan, nitelikli öğretim elemanlarını kamu üniversitelerinden çekip özel üniversitelerde niteliksiz ve düşük vasıflı öğrencilere yönelik eğitim programında istihdam etmek, hem kaynak israfına yol açacak, hem de devlet üniversitelerinin kan kaybına yol açarak buralardaki eğitim seviyesini de düşürebilecektir. Bunu önlemek ve iki tip üniversite arasında belli bir bütünleşme sağlayabilmek için, vakıf üniversitelerine girişlerde de belli bir puanlama sistemi geliştirilmelidir.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖR: PROF. DR. YAŞAR UÇAR

Bilindiği üzere Latince'den Batı dillerine oradan da Türkçe'ye geçmiş olan entegrasyon (integration) sözcüğü "tamamlama, bir bütünü oluşturma" demektir. Bu açıdan bakıldığında konu başlığımız "Kamu Üniversiteleri ile Vakıf Üniversitelerinin bütünleşmesi" anlamını taşımaktadır. Ancak hemen belirtmek gerekir ki, burada sözü edilen "bütünleşme" Üniversite kavramının ifade ettiği bütünlük içerisinde kamu Üniversiteleri ile Vakıf Üniversitelerinin birbirlerini "tamamlamaları", başka bir deyişle "bir bütünün tamamlayıcı parçalarını oluşturmaları" anlamına gelmektedir.

Entegrasyonu sağlama çalışmalarında özen gösterilmesi gereken nokta, iki ayrı üniversite türünü birbirine dönüştürmekten kaçınmaktır. Bu özen zorunluluğu, her iki türün toplumsal işlevlerinin farklı oluşunun doğal sonucudur.

Entegrasyonu gerçekleştirebilme konusunda yapılacak çalışmaları yönlendirecek olan husus, amacın çok iyi belirlenmiş olmasıdır.

1. Amaç: Entegre Üniversite

Entegrasyonu sağlamakta elde etmeyi umduğumuz sonuçlar nelerdir? Bu soruya vereceğimiz yanıtlar, entegrasyon çerçevesinde kamu üniversiteleri ile vakıf üniversiteleri arasında oluşturulacak işbirliğinin veya gerektiğinde işbölümünün sınırlarını belirlemede yararlı olacaktır.

Hem kamu, hem de vakıf Üniversiteleri için ortak hedef, çağdaş bir üniversite niteliği kazanabilmektir. Çağdaş üniversite olabilmenin her alanda müşterek kriterini "kalite" olarak düşünürsek, entegrasyonun vazgeçilmez amacı üniversite faaliyetinin her alanında kaliteyi yükseltmeye çaba göstermek ve bu doğrultuda işbirliğini ve rekabeti geliştirmektir. Ölçü; gerek eğitim ve öğretimde, gerekse bilgi ve teknoloji üretiminde gelişmiş ülke üniversiteleriyle yarışır düzeye gelebilmektir.

Bu amaç çerçevesinde bilimin ve ülkenin gelişimine katkıda bulunacak müşterek projeler geliştirilmeli ve bunların uygulamaya konulmasında endüstri kuruluşlarıyla işbirliği olanakları aranmalıdır.

Eğitimde ve bilimsel araştırmada kalite sorununun çözümü yönünde neler yapılması gerektiği ayrı bir çalışma konusu olmakla birlikte, çok genel çerçevede ifade etmek gerekirse, bunun için, yeterli miktarlarda sağlanacak mali olanakların optimal düzeyde değerlendirilmesi ve beyin gücü kalitesinin yükseltilmesi zorunludur. Bunun kaçınılmaz sonucu olarak da, yeterli araç-gereç ve zengin laboratuvar olanaklarına, yeni buluş ve gelişmelerin izlenebileceği zengin kütüphanelere, yeni buluşlara ve uluslararası normlara uygun öğretim faaliyetlerine yönelik çalışmalar yapabilecek nitelikte öğretim kadrolarına gereksinim vardır.

2. Somut olarak yapılması gerekenler:

Amaçlar ve ihtiyaçlar kısaca belirlendikten sonra entegrasyon için alınması zorunlu belli başlı önlemler şunlardır:

a) Kamu Üniversitelerinin büyük çoğunluğunda göze çarpan temel ve kaçınılmaz gereksinim eksiklikleri vakit geçirilmeksizin giderilmelidir. Bunları belli başlı üç grupta toplamak mümkündür:

1. Akademik personel eksikliği,
2. Örtülü alan eksikliği,
3. Makina ve teçhizat eksikliği.

Ülkenin içinde bulunduğu genel ekonomik sıkıntılar, yukarıdaki eksikliklerin giderilmemesinin mazereti olamaz. Zira Üniversiteleri sorunlar yumağına dönüşmüş bir ülkenin sosyal, ekonomik ve kültürel sorunlarına köklü çözümler üretebilmesi olanaksızdır.

b) Vakıf üniversitelerinin özel statüde olmaktan kaynaklanan mali ve yönetsel esnekliğe dayalı avantajları kamu üniversiteleri için de sağlanmalıdır. Örneğin bütçe harcamaları konusunda üniversite yönetimlerinin yetkileri genişletilmeli ve gerek önceliklere, gerekse fasıllar arası aktarmalara ilişkin katı kurallar kaldırılıp, yeterli esneklik sağlanmalıdır. Aksi takdirde amaçlanan rekabet oluşmayacak ve bugünkü haksız rekabet ortamı sürecektir. Devlet Üniversiteleri ile Vakıf Üniversiteleri arasındaki bu rekabetin sağlıklı oluşabilmesi için,

1. Vakıf Üniversitelerine sağlanan devlet desteği kaldırılmalıdır.
2. Devlet Üniversitelerinden Vakıf Üniversitelerine olan beyin göçünün aşırı olmasını önlemek için devlet üniversitelerinde gerçekçi ücret politikaları izlenmelidir.

Öğretim elemanlarının ve idari personelin istihdamında sabit ve dokunulmaz kadro esası kaldırılıp, özlük haklarının zedelenmemesine ilişkin anayasal güvenceye dokunulmaksızın, kalite ve üretkenlik kriteri ön plana geçirilmelidir. Buna paralel ücret politikası da üniversite yönetimlerince belirlenmelidir. Ancak böylelikle, kamu üniversitelerinin belirgin özelliği haline gelmiş olan hantallığa bir son verilip, dinamik bir yapı oluşturulabilir.

c) Mezuniyet sonrası eğitim, gerek nicelik gerekse nitelik açısından müşterek amaçlara uygun olarak yeniden düzenlenmelidir. Lisans üstü eğitime devlet katkısı artırılmalı ve Vakıf Üniversitelerinin de lisans üstü eğitime katkıda bulunmaları teşvik edilmeli ve bu yolla yurt dışına gönderilen öğrenci sayısı minimuma indirilmelidir.

d) Yukarıda kısaca değinilen somut önlemler alındıktan sonra kamu üniversiteleriyle vakıf üniversitelerinin eşdeğerli kalitede verecekleri eğitim ve öğretimin yanısıra toplumun çağdaş gereksinimlerine cevap verir nitelikte üretecekleri bilim ve teknoloji ile uygulayacakları müşterek projeler özlemi duyulan entegrasyonun somut kanıtları olarak ortaya çıkacaklardır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR:PROF.DR.AKAR ÖCAL

Yükseköğretimde Vakıfların desteğinin önemli olduğu bir gerçektir. Ciddi bir yaklaşım ile yükseköğretimde nitelikli eğitim verme çabasında olan Vakıfların, Devlet Üniversiteleri yanında hizmet vermesini desteklerken, kimi durumların da gözden ırak tutulmaması gerektiğine inanmaktayız. Bu düşüncelerimiz sırasıyla şöyle özetlenebilir:

1. Vakıf üniversiteleri ile Devlet Üniversitelerinin mali güçlerindeki farklılıkların neden olduğu nitelik ve nicelik farklılaşması, haksız rekabete yol açmamalıdır.

2. Her iki tip kurum da sonuçta ülkenin gençlerinin eğitilmesi ve ülkenin her alanda ihtiyaç duyduğu araştırma-geliştirme faaliyetleri yürüterek, sorunlara çözüm önerileri üretmede işbirliği içerisinde olmalıdırlar. Vakıf üniversiteleri, Devlet Üniversitelerini kendilerine rakip olarak görmemeli, tam tersine kütüphane, laboratuvar vb. olanaklarından yararlanılmasında Devlet Üniversitelerinin öğretim elemanlarına güçleri oranında destek vermelidir.

3. Kimi Devlet Üniversitelerinde uygulanmakta olan ikinci öğretim, bir ihtiyaçtan doğmuş görünmekle birlikte, aslında devlet olanaklarının atıl kapasite yaratmak yerine daha rasyonel olarak kullanılmasını da sağlayan bir önlem olarak düşünülmelidir. Ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlardaki eleman açığının ikinci öğretim ile daha kısa sürede kapatılabilmesinin yanı sıra, yaygın ve sürekli eğitimin bir parçası olarak da düşünülüp, çalışan kesimin niteliğinin artırılmasını da sağlayabilecek bir uygulama olduğu düşünülmelidir. Daha açık bir ifadeyle, gerekli kadro temini yoluyla belirli alanlardaki ikinci öğretim uygulaması desteklenmeli ve bu uygulama Vakıf Üniversiteleri tarafından kendileri aleyhine bir durum yaratıyormuş gibi de algılanmamalıdır.

4. Vakıf üniversitelerinin varlığının, Devlet üniversitelerinin niteliklerini arttırmaya yönelik çabalarında güdüleyici bir rolü olduğu düşünülebilir. Bu bilimsel rekabetin daha canlı tutulabilmesi için Devlet Üniversitelerine kendi kaynaklarını yaratabilme ve kaynakları serbestçe kullanabilme olanğını verecek düzenlemeler yapılmalıdır.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR:PROF.DR.GÜNAL AKBAY

Yasa ile kurulmak koşulu ile vakıf üniversitelerinin sayılarının artmasını olumlu karşılıyoruz. Ancak yüksekokul ya da enstitü şeklinde özel okullar kurulmasını uygun görmüyoruz.

Vakıf üniversiteleri en dar anlamı ile doğrudan veya dolaylı yollarla kamu kaynaklarından desteklenmeyen, sadece öğrencilerin ödediği öğrenim ücretleri, vakfiye gelirleri, çeşitli hizmet satışından elde edilen gelirler, bağışlar ve yardımlarla faaliyetlerini sürdüren yükseköğretim kurumlarıdır. Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de bugün vakıf üniversiteleri kamu kaynakları ile desteklenmektedir. Bu desteği olumlu buluyoruz. Ancak, bu desteğin devlet üniversitelerinden farklı bir çerçevede ele alınmasını yadırgıyoruz. Bilindiği gibi vakıf üniversitelere öğrencilerden aldıkları yüksek ücretler yanında, bütçelerinin % 45'i oranında devlet ödeneği verilmektedir. Vakıf üniversiteleri devletten aldıkları da dahil olmak üzere tüm gelirlerini kamunun hiçbir kısıtlayıcı yasal ve bürokratik kuralına bağlı olmaksızın diledikleri gibi kullanabilmektedir.

Vakıf üniversitelere verdiği paranın bu üniversiteler tarafından kullanımını serbest bırakan devletin, aynı olanağı devlet üniversitelerinden esirgemesi anlaşılabilir bir çelişkidir. Devlet üniversiteleri, bırakınız devlet bütçesinden sağlanan gelirlerini, döner sermaye işletmelerinden elde ettikleri gelirlerin kullanımında bile önemli kısıtlamalarla karşı karşıya bulunmaktadır. Dileğimiz aynı serbestinin devlet üniversitelere de verilmesidir.

Devlet üniversitelerinde gerçekleştirilmesi amaçlanan salt yetenek ve başarıya dayalı eğitim-öğretimi, vakıf üniversiteleri de amaçlamalıdır.

Vakıf üniversiteleri, kural olarak, kamu üniversitelerinin tabi olduğu akademik ilke ve standartlara uymalı, bölümler ve anabilim dallarının kurulması, öğrenci katkı paylarının belirlenmesinde konacak tavan vb. hususlarda Yükseköğretim Kurulu söz sahibi olmalıdır.

Önemli ölçüde kamu kaynağı da kullanan vakıf üniversitelerinin eğitim - öğretim ve araştırma faaliyetlerinde yüksek kalite düzeyini tutturmaları ve bu düzeyin korunmasının temel koşulunu, akademik faaliyetleri bakımından bunların devlet üniversiteleri ile aynı mevzuata tabi olmalarında ve oluşturulacak bağımsız bir akademik organ tarafından sürekli denetlenip akreditasyona tabi tutulmasında görüyoruz.

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖR:PROF.DR.EROL ORAL

Kamu üniversiteleri ile vakıf üniversitelerinin entegrasyonu" idari" ve "akademik standartlar" olmak üzere iki açıdan düşünülebilir.

İdari açıdan bütünleştirme beraberinde mali bütünleşmeyi de getirir. Ülkemizde kamu üniversitelerinin yaygınlaşması zaten yeterli olmayan kamu kaynaklarından üniversitelere de yeterli ölçüde kaynak aktarımını kısıtlamaktadır. İdari ve mali bütünleşmenin ilk bakışta vakıf kaynaklarının kamu üniversitelerine katkısı sonucunu getireceği düşünülebilir. Fakat, diğer taraftan; rekabetin, verimliliğin, farklılaşmanın ve çeşitlenmenin getireceği yararları da azaltabilir.

Akademik standartlardan sapmamak kaydıyla, özel ve vakıf üniversitelerinin idari mali bağımsızlığı, hem özel sektör kaynaklarını harekete geçirmekte hem de bu kaynakların daha etkin kullanılmasında fevkalade önemlidir.

Konuyu "akademik standartlar" açısından ele alınca, bütünleştirmenin zorunlu olduğu söylenebilir. Kamu üniversitelerindeki akademik ölçütler ve standartlar vakıf üniversiteleri için de aynı olmalıdır. Akademik ünvanların verilmesi ulusal düzeyde yapılan merkezi değerlendirmelerle mümkün olmalıdır. Bu yöndeki bir muhtariyet, bol akademik ünvanlı fakat düşük kalitede eğitim veren kurumlar yanında, dışa kapalı aristokratik kurumları da yaratabilir.

O halde, idari ve mali bütünleştirmenin kaynakların israfına yol açabileceği, oysa akademik bütünlüğün sağlanmasının üniversite eğitimi ve bilim üretimi açısından verimliliği yükselteceği ifade edilebilir.

Rekabetin olduğu yerde başarının da olacağı gerçeğinden yola çıkarak, Vakıf Üniversiteleri'nin bir rekabet ortamı doğuracağı ve Üniversitelerin uluslararası düzeyde belli bir kalite ve saygınlığa ulaşabileceği iddia edilebileceği gibi, belli dünya görüşlerine göre yapılanmaya gidilmesi halinde, her gurubun kendi üniversitesini kurması da bir açmaz olarak, bir kutuplaşma olarak karşımıza çıkabilir.

Bu görüşlerin ışığında üniversitelerin bir merkezi idarenin, yani YÖK'ün denetiminde ve koordinasyonunda işlevlerini yerine getirmeleri uygun olacağı düşüncesindeyiz.

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR:PROF.DR.AYDIN OKÇU

Ülkemizde son yıllarda, hukuki altyapının hazırlanmasından sonra vakıf üniversiteleri üniversite sistemimizin bir parçası haline gelmiştir. Vakıf üniversitelerindeki esnek yapı ve geniş imkanlar üniversite eğitime ve bilim dünyamıza olumlu katkıları da beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte, ortaöğretim sistemimizde gözlenen kamu-özel orta öğrenim kurumlarının yarattığı ikili yapının, üniversite sistemimizde de vakıf-kamu üniversiteleri şeklinde ortaya çıktığı görülmektedir. Kamu ve vakıf üniversitelerinde öğrenci ve öğretim elemanlarına sunulan imkanlar arasındaki farklılıklar, zaten kısıtlı kaynaklarla üniversite eğitim hizmetini sunmaya çalışan kamu üniversitelerini vakıf üniversiteleri karşısında dezavantajlı duruma getirmektedir. Özellikle nitelikli öğretim elemanlarının daha cazip bilimsel ve mali imkanlar sunan vakıf üniversitelerine geçişleri görülmekte ve bu sürecin daha da hızlanacağı beklenmektedir.

Kamu üniversiteleri ile vakıf üniversiteleri arasındaki haksız rekabetin ortadan kaldırılabilmesi için, kamu üniversitelerine sağlanan imkanların artırılması gerekmektedir. Ancak, bu noktada dikkat edilmesi gereken husus, vakıf üniversitelerini etkin olmayan kamu üniversitelerine benzetmek yerine, kamu üniversitelerini vakıf üniversitelerine benzer bir yapıya dönüştürerek, her alanda bir rekabet ortamı yaratmak olmalıdır. Bu anlamda, kamu ve vakıf üniversiteleri arasında bir entegrasyondan ziyade, bilimsel rekabeti ön planda tutan önlemler alınmalıdır.

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ REKTÖR:PROF.DR.MEHMET HABERAL

Son yıllarda kurulan kamu üniversiteleriyle kamu üniversitesi sayısı 53'e ulaşmıştır. Bu üniversiteler henüz gelişme aşamasındadır. Yeni kurulan üniversitelerin gelişebilmesi için büyük yatırımlara ihtiyaç bulunmaktadır.

Mevcut üniversiteler belirli bir düzeye getirilmeden yeni üniversite kurmak mümkün olamamaktadır. Oysa ki yükseköğretim kurumlarına olan talep, her geçen gün artmaktadır. Bu talebi kamu üniversiteleriyle karşılamak mümkün bulunmadığına göre, talebi vakıf üniversiteleriyle karşılamaktan başka çare bulunmamaktadır.

Bu bakımdan vakıf üniversitelerinin desteklenmesi gerekir. Vakıf üniversiteleri daha çok üç büyük şehirde gelişme durumundadır. Bu şehirlerde bulunan kamu üniversitelerinin birçok anabilim dallarında gerekenin üstünde öğretim üyesi bulunmaktadır. Kamu üniversitelerinde mevcut olan bu potansiyelin bir kısmının, vakıf üniversitelerinde kullanılması, ülke için yararlı olacaktır. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda bu paralelde değişiklik yaparak sözü edilen imkanı vakıf üniversitelerine tahsis etmek gerekir.

Vakıf üniversiteleri, bilindiği gibi kâr amacı gütmeyen kamu kurumu niteliğine haiz birer Yükseköğretim Kurumudur. Yani yetiştirdiği öğrenciler ve yaptığı araştırmalar, aynen kamu üniversitelerinin verdiği mezunlar ve araştırmalar gibidir. Bu bakımdan kamu üniversitelerinde bulunan öğretim üyelerinden bir kısmının bu üniversitelerde görev alması, ülke için bir kayıp olmayacaktır.

Bugün Türkiye'de üniversite sınavlarında başarılı olamamış ve yurtdışında öğrenim gören 60 bin dolayında öğrenci bulunmaktadır. Yurt dışında okuyan öğrenciler, kaliteli üniversitelerde öğrenim görmüş olsalar, bu durum ülke için büyük bir kayıp olmayacaktır. Ancak öğrencilerin öğrenim gördükleri yurt dışında bulunan üniversiteler, genellikle marjinal üniversitelerdir. Bu nedenle yurt dışına öğrenci gitmesini mümkün olduğu kadar azaltmak gerekir. Çünkü sözü edilen sayıdaki öğrenci için harcanan para tutarı yaklaşık 150 trilyon dolayındadır. Vakıf üniversiteleri kamu üniversiteleri tarafından destek görmediği sürece sözü edilen tabloyu ortadan kaldırmak mümkün olmayacaktır. Mevcut duruma engel olmak için vakıf üniversitelerinin kamu üniversiteleri tarafından desteklenmesi gerekir.

Bu öğretim üyesi ilişkilerinde böyle olduğu gibi, kamu üniversitelerinin diğer bazı imkanlarının (kütüphane gibi)vakıf üniversitelerinin kullanımına sunmada da aynı olmalıdır.

BİLGİ ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR:PROF.DR.ASAF SAVAŞ AKAT

1982 Anayasasının Vakıf Üniversitelerine izin vermiş olması, aslında yüksek eğitim sistemi için çok önemli bir fırsat yaratmaktadır. Bu fırsat iyi kullanıldığı takdirde;

- a) Kamu üniversitelerinin üstündeki öğrenci baskısı hafifleyecektir;
 - b) Üniversite sisteminin çok ihtiyacı olan rekabet koşulları oluşacaktır;
 - c) Yurt dışına giden öğrenci sayısında gözle görülür bir azalma olacaktır.
- Anayasa, Vakıf üniversitelerine idari ve mali özerklik tanıyarak, özünde sisteme bir çeşitlilik getirilmesinin yolunu açmıştır. İlk adım olarak, Vakıf üniversitelerine kendi öğrencilerini kendileri seçme hakkı verilmelidir. Bu eşyanın tabiatı ile tutarlıdır. Mevcut merkezi sınav sistemi "bedava" dağıtılan bir mala haklı olarak oluşan yüksek talebi tayınlamak sorunlarından kaynaklanmıştır. Kamu, merkezi sınava giderek, vergilerle finanse edilen yüksekeğitim hizmetini en iyi kullanabilecek yetenek ve çalışkanlık düzeyindeki öğrencileri seçmeye ve bedava hizmeti sadece onlara dağıtmaya çalışmaktadır. Halbuki, vakıf üniversitesinde ücretli olarak okuyan öğrenci, zaten aldığı hizmetin bedelini kendisi ödemektedir; fiyat mekanizması arz ve talebi eşitleyecek olan asıl tayınlama aracıdır; ayrıca bir sınava, vs. ihtiyaç kalmamaktadır. Bu durumda, vakıf üniversiteleri, öğrenci kabulde serbest bırakılmalıdırlar. İsteyen üniversite, istediği bölümler için ÖYS, diğerleri için ÖSS, diğerleri için de kendi yapacağı sınavı ya da başka (mülakat, ortaöğretim not ortalaması, vs.) kullanabilmelidir.

Vakıf üniversitelerinin öğrenci kabulünde merkezi sistemin dışına çıkabilmeleri, özellikle yabancı üniversitelerle rekabet edebilmelerinin önkoşuludur. Bilindiği gibi, kamu otoritesi Türkiye'deki vakıf üniversitelerini merkezi sınavdan öğrenci almaya zorunlu tutarken, aynı yaptırımını yabancı üniversitelere uygulama gücü yoktur. Bu durum, çocuklarına yüksek eğitim vermek isteyen orta-üst gelir grubu aileleri yabancı üniversitelere teşvik etmek anlamına gelmektedir. Daha önce de belirttiğimiz gibi, merkezi yerleştirme sisteminin kamu ve vakıf üniversitelerinde aynen uygulanması, fiilen yabancı üniversiteler lehine bir koruma niteliğine dönüşmüştür. Örneğin, bir İngiliz Üniversitesi Haziran ayında akseptans yollayabiliyor; vakıf üniversitesi ise Ağustos ortasındaki ÖYS sınav sonucunu beklemek zorunda. Üstelik, ÖSY'de kazandığı yeri beğenmeyen öğrenci İngiliz üniversitesine gidebiliyor; ama vakıf üniversitesi o öğrenciyi alamıyor! Vakıf üniversitelerinin öğrenci kabulünde yukarıda teklif edilen esnek sisteme geçilmesi her bakıma önemli bir rahatlık getirecek, kaynak (ve döviz) israfının engellenmesi yolunda bir adım olacaktır.

Hemen ardından, yüksek eğitimde kısmi olarak da olsa, devlet üniversitelerinde paralı eğitime geçiş için hazırlıklara başlanmalıdır. Hangi bölümlere paralı öğrenci alınacağı ve ücret tesbiti üniversitelere bırakılmalı, kamu sadece ücretin "üniversite-burslu öğrenci merkezi idare" arasında nasıl paylaşılacağını düzenlemelidir. Bu durumda, prestijli üniversiteler, prestijli bölümlerini piyasa fiyatından pazarlayabilirler. Aynı anda, ücretli eğitime talebin düşük olduğunu düşünen üniversiteler bugünkü sistem içinde kalırlar. Böylece, ilk adımda kamu üniversite sistemine çok önemli bir çeşitlenme ve rekabet gelmiş olur. Ücretli öğrencilerden alınan bedelin üniversiteye kalan kısmının üniversite yönetimlerine torba bütçe şeklinde bırakılması, rekabetin yoğun olduğu kesimlerde bu üniversitelere öğretim üyelerine cazip imkanlar sağlama yolunu açar. Bir sonraki aşamada, bütün bölümlerinde paralı eğitime geçebilen üniversitelere, vakıf üniversitelerine paralel mali ve idari özerklik verilerek "özel statü" sağlanabilir: Kamudan kaynak kullanmadan kendi kendine yeterli duruma gelmiş ve piyasada rekabet edebilen bir kurumun kendi yarattığı kaynakları kendi ihtiyaçlarına göre kullanması normaldir.

Bu yöntemle, bugünkü uniform ve değişimi zor sistem terkedilmiş, yerine rekabete açık ve çeşitliliğe izin veren bir sistem getirilmiş olur. Üç ayrı statü öngörebiliriz; kendi kaynakları ile yaşayan vakıf üniversiteleri ve özel statülü kamu üniversiteleri; "bedava" eğitim veren kamu üniversiteleri.

Doğallıkla, ücretli eğitimde vakıf üniversitelerinin de tabii olduğu burslu öğrenci zorunluluğu kamu üniversitelerine de getirilecektir. Ayrıca, devlet, kamu yararı açısından bedava verilmesi gerektiğini düşündüğü alanlarda, sübvansiyonlar vererek bu hizmetlerin planlanan yaygınlıkta sunulmasını kolayca temin edebilir.

Bir yandan öğrenci kabulünün rahatlatılması, diğer yandan kısmen de olsa ücretli eğitime geçilmesi, hem üniversitelere çok büyük kaynaklar yaratılmasına olanak verecek, hem de mevcut mali ve insangücü kaynaklarının çok daha etkin olarak kullanılmasını mümkün kılacaktır. Bir noktayı tekrar hatırlatmakta yarar var; üniversite eğitiminde, esas büyük israf, yüzbinlerce gencin üniversite yıllarını hiçbir şey öğrenmeden geçirmelerinde yatmaktadır. Paralı eğitim, bir müşevvik sistemi olarak, bu gençlerin daha fazla çalışmalarına, daha çok öğrenmelerine yol açtığı ölçüde, fayda maliyet analizi açısından tüm toplumsal maliyetlerinin çok üstünde bir toplumsal getiri sağlayacaktır.

BİLKENT ÜNİVERSİTESİ
REKTÖR:PROF.DR.ALİ DOĞRAMACI

Vakıf ve devlet üniversiteleri arasında uyum"çeşitlilik" esasına dayanmalıdır. Tüm üniversiteleri aynı kalıba ve teşkilat yapısına bağlamaya gerek yoktur.

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ **REKTÖR:PROF.DR.ÜSTÜN ERGÜDER**

Vakıf üniversitelerinin kurulması isabetli olmuştur. Yüksek öğretimin çeşitlilik ve rekabet unsurlarını hayata geçirmiştir. Öğretim üyelerinin Türkiye'de de 3-4000 USD mertebesinde maaş alabiliyor olması, 500-1000 USD arasında değişen profesör maaşlarının alın yazısı olmadığını göstermektedir; bütün camia için bir ümit ışığı oluşturmaktadır.

Özel sektörün kamudaki başarılı bürokratları transfer etmesi gibi vakıf üniversitelerinin de başarılı öğretim üyelerini çekmesi normal karşılanmalıdır. Ancak devlet üniversitelerine de rekabet edecek ortamı sağlamak şarttır. Aşağıda sıralanan kurumsal yapı değişiklikleri bu ortamı sağlamaya yardımcı olacaktır.

Vakıf üniversitelerinin kendi tercihleri doğrultusunda oluşturdukları bütçeye %45'e varan devlet desteğinin, maaşlar gözönüne alındığında memur statüsündeki öğretim üyelerinde bir tedirginlik yarattığı söylenebilir. Devletin bütçelerine önemli bir katkı yaptığı vakıf üniversitelerine sağlanan esnekliğin kamuya da sağlanması, bu esneklik çerçevesinde bazı kamu üniversitelerinin artık özel bir statüye kavuşturulmaları isabetli olacaktır.

Vakıf üniversiteleri yatırımı kolay alanlara yönelmektedirler. Bir, iki istisna dışında pahalı altyapı ve laboratuvar gerektiren bilim dallarına rağbet edilmeyecektir. Üniversiteye girmek isteyen öğrenci sayısı kapasitenin öylesine üstündedir ki şu anda vakıf üniversiteleri için bilim dalı yönlendirmesi yapılmamaktadır. Ancak yakın gelecekte ülkemiz kullanamayacağı kadar çok işletmeci, iktisatçı, sosyolog, endüstri mühendisi yetiştiriyor duruma düşebilir. Yükseköğretim Kurulu'nun öncelikli alanları tespit ederek vakıf üniversitelerini bu alanlara kanalize etmesinde yarar vardır.

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
REKTÖR:PROF.DR.TUNA TANER

Kamu Üniversiteleri ile Vakıf Üniversitelerinin entegrasyonu açısından iki kesimin karşılıklı ilişkileri ile ilgili yazılı düzenlemelerin bir an önce gerçekleştirilmesi ve kesimlerarası işbirliği geleneğinin oluşturulması için ortam sağlanması konu ile ilgili temel yaklaşımlardır.

Bu kapsamda Vakıf Üniversitelerinin Kamu Üniversitelerindeki öğretim elemanlarından yararlanma ilkelerinin belirlenmesi ve Vakıf Üniversitelere verilecek kamu sübvansiyonlarının bu üniversitelerin özellikle Kamu Üniversiteleri ile işbirliğine dayandırılması öngörülebilir.

Kamu Üniversitelerinin Vakıf Üniversitelerinden yararlanması boyutunda ise; gelişmiş Vakıf Üniversitelerinin kütüphane, laboratuvar ve atölye kapasitelerinin kabul edilebilir dilimlerinin yeni Kamu Üniversiteleri ile paylaşılması düşünülebilir Bu tür beraberliklerin uygulamalı araştırmalar, alan araştırmaları ve geliştirme projeleri kapsamında genişletilmesi, aynı çerçevede benimsenmelidir.

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ **REKTÖR:PROF.DR.FERİT KOÇOĞLU**

Bugün Vakıf Üniversiteleri ile Kamu Üniversiteleri arasında çeşitli konularda ve Vakıf Üniversitesi lehine uçurumlar vardır. Vakıf Üniversiteleri bütçelerinin büyük çoğunluğu devlet tarafından karşılanmaktadır. Ayrıca Üniversitelere varlıklı ailelerin çocukları gittiklerinden onlardan alınan paralarla da ekonomik yönden güçlenmektedir. Ancak bu gücü olumlu yönde kullandıkları kuşkuludur. Bu durumda;

a- Vakıf Üniversitelerinin bütçesine devlet katkısı kaldırılmalıdır.

b- Vakıf Üniversiteleri de Kamu Üniversiteleri yasa ve yönetmelikleriyle yönetilmelidir.

c- Vakıf Üniversitelerine öğrenci kabulü, Kamu Üniversitelerinde olduğu gibi olmalıdır.

d- Kamu Üniversitelerinden, Vakıf Üniversitelerine olan Öğretim Üyesi göçü önlenmelidir. Bu da eşit ücret politikasıyla sağlanabilir.

e- Vakıf Üniversitelerine yurt içinde ve yurtdışında öğretim üyesi yetiştirme zorunluluğu getirilmelidir.

f- Vakıf Üniversiteleri DPT planlaması doğrultusunda öğrenci alımı yapılmalıdır.

ÇANAKKALE 18 MART ÜNİVERSİTESİ **REKTÖR: PROF. DR. ABDURRAHMAN GÜZEL**

Vakıf üniversiteleri eğitim-öğretim ve araştırma hizmetlerinde konunun yükünü hafifletmek ve yüksek öğretimde kaliteyi yükseltmek bakımından rekabet mekanizmasına işlerlik kazandırabilmek amacıyla kurulmuş yüksek öğretim kurumlarıdır.

Vakıf ve kamu üniversitelerinin ayakta kalabilmeleri devlet-destekli yardımlarla mümkündür. Bugüne kadar takip edilen politikalar sonucunda kamu üniversitelerinin standartlarını yükseltebilmeleri vergi gelirleriyle oluşan kaynakların miktarının artırılmasıyla mümkün olabilmiş; ancak sürekli destekle temel fonksiyonlarını ne ölçüde yerine getirebildikleri konusu da tartışılmaya başlamıştır. Adam Smith'in, ironik tavırla devletten aylıklı Oxford'lu profesörlerin çalışmaları, kendilerini zahmete sokmaları için neden olmadığını ileri sürmesi gibi sanki üniversitemiz ciddi bir eleştirinin odağı haline gelmiştir.

Bir ülkenin ekonomik refahının sağlanmasında en önemli faktörlerden birinin bilim alanında yapılan yatırım olduğunu söylemek bir totolojidir. Bilgi temelli yatırımın sonuçta ülkemizin temel rekabet vasıtasını oluşturacağı bilinen bir gerçektir. Bilginin sınırlarının sürekli genişletme uğraşlarının devamlılığı bu alanda yapılacak yatırım faaliyetleriyle doğru orantılıdır. Şurası unutulmamalıdır ki üniversiteler pragmatik düşüncelerin ötesinde daha insancıl ve moral eğitim veren ve toplumun ihtiyaçlarına cevap vermede öncü rol oynamaları sebebiyle bazı fonksiyonel çerçevenin ötesine taşımak zorundadırlar. Sonuçları dolaylı ve uzun dönemde görülebilen eğitim yatırımlarının rasyonel, planlı ve programlı bir şekilde kaynakların israf edilmesine meydan vermeden kullanılması beklenir. Bu amaca yönelik kanallardan en önemlisi mevcut kaynakları bilimin verileri ışığında kullanabilmektir. Bu bakımdan vakıf üniversiteleri entellektüel alanda rekabetçi ortamın doğmasına, önemli toplumsal güç kategorilerinden olan entellektüel gücün tekelleşmesine meydan vermeyecek kurumsal çerçevenin oluşmasına katkıda bulunma potansiyeline sahiptir.

Her kurumun bireysel nitelikleri kurumlar arasındaki ilerleme ve gelişme farkının rekabeti artırıcı etkisi bilinen bir gerçektir. Ancak böyle bir rekabet ortamının oluşmasında kamu üniversitelerinde takip edilen ücret politikalarında iyileştirme yapılmasının ön şart olarak dikkate alınması gerekir. Öte yandan böyle bir amacın gerçekleştirilmesi vakıf ve kamu Üniversiteleri arasında kurulacak iyi bir denge ve diyalogla mümkün olabilecektir. Bu bağlamda gerek vakıf gerekse kamu üniversiteleri birbirlerinin imkanlarından yararlanabilmeli, ortaklaşa bazı projelerin yürütülebilmesi temin edilmelidir. Söz gelimi koordineli olarak bazı projelerin

yürütülmesi karşılığında vergi indirimi gibi mali teşvik politikaları harekete geçirilebilir. Bu arada vakıf üniversitelerinde açılacak yeni bölümlerin ülkemizin ihtiyaç duyduğu ve ileri teknolojiyi gerektiren alanlara yönelik olarak açılması yasal düzenlemelerle temin edilmelidir. Ücretlerin cazip olmasından dolayı kamu üniversitelerinden vakıf üniversitelerine önemli sayıda akademisyen akışı söz konusu olabilir. Bu bakımdan vakıf üniversitelerinde istihdam edilen öğretim üyelerinden lisansüstü ve doktora gibi programlarda kamu üniversitelerinin araştırma görevleri ve belli kontenjanlar ayırma gibi bilimsel alış-verişi mümkün kılacak hukuki düzenlemeler ivedilikle yapılmalıdır.

Üniversitelerin varlığını sürdürebilmeleri devamlılığını sağlayabilmeleri için yerine getirmeleri gereken temel fonksiyonları vardır. Bu fonksiyonları yerine getirmek üzere oluşturulan yapı öğeleri koordineli ve uyumlu bir çalışma temposuyla üniversitenin standardını yükseltir. Ekonomik büyüme ve gelişmenin, refahı artırmanın yolu, ekonomik gücün en önemli kaynağı olan bilgiye ayrılan fonun miktarıyla yakından ilgilidir. O halde araştırma fonlarının artırılması, ar-ge projelerinin teşvik edilmesi, sivil sorumluluk, etik bilinç, diğerlerinin çıkarlarını koruma gibi erdemlerin geliştirilmesinde kurumsal yapılaşmaya ihtiyaç vardır.

Karşı karşıya geldiğimiz büyük sosyal değişimler ve global olaylar karşısında, bu problemlerin üstesinden gelebilmesi üniversitelerin yeni araştırma merkezlerini devreye sokabilir esnekliğe kavuşturulmasıyla mümkündür. Bu bakımdan üniversiteler ulusal ve bölgesel düzeyde karşılaştıkları problemleri çözmede yardımcı olacak araştırma merkezlerini ivedilikle hayatiyete geçirebilmelidir. Söz gelimi üniversitemizde kurulması tasarlanan " Rüzgar Enerjisi Araştırma Merkezi " ve " Çanakkale Milli Varlıklarımızı Koruma Merkezi " gibi araştırma merkezleri bilimsel üretkenliği artıracaktır. Araştırma Merkezlerine mali kaynak temini yanında idari ve akademik kadro tahsisi yapılmalı, Üniversiteler kendi eğitim ve araştırma şartlarını düzenleme bakımından yetkilerinin artırılması yoluna gidilmelidir.

Üniversite, bölgesindeki sanayi kuruluşları ilgili araştırma merkezleriyle koordineli ar-ge çalışmalarını sonucunda vergi indirimi gibi yasal düzenlemelerle teşvik edilmeli, böylece merkezlerin elde ettiği gelir üniversite yönetiminin belirliyebileceği alanlarda kullanılabilir.

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ **REKTÖR: PROF. DR. CAN ÖZŞAHİNOĞLU**

Anayasa'nın 130. maddesinde vakıf üniversitelerinin kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile kurulabileceği, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının mali ve idari konuları dışındaki işlevlerinde Devlet üniversiteleri için, Anayasa'da belirtilen hükümlere tabi olacağı öngörülmüştür.

Ülkemiz yükseköğretiminde son yıllarda kamu üniversiteleri yanında vakıf üniversiteleri kuruluşunda belirgin bir gelişme görülmektedir. Vakıf üniversitelerinin tamamı büyük kentlerde kurulmuş olup "Özel üniversite" niteliğinde paralı eğitim veren kuruluşlardır. Bu üniversiteleri tercih eden öğrencilerin büyük çoğunluğu doğal olarak gelir düzeyi yüksek olan ailelerden gelmektedir. Önemli ölçüde devlet desteği de alabilen ve aslında yeterli olanaklarla açılan vakıf üniversiteleri, Kamu üniversitelerinde yetişmiş elemanları kolaylıkla çekebilecek ve sonuçta devlet üniversitelerinin nitelikli eleman kaybına yol açacaktır. Kamu üniversitelerinde nitelikli öğretim elemanlarını koruyabilmek ve üniversitelerin yapılacak devlet desteği ÖSYS Sınavlarında üstün başarı gösteren ve bu üniversitelerde okumak isteyen belirli sayıdaki öğrencilerin öğrenim giderleri karşılığında sınırlı olmalı, devlet üniversitelerine daha fazla kaynak ayrılmalıdır. Kamu üniversitelerinden vakıf üniversitelerine öğretim elemanı görevlendirilmesi yalnız 2547 Sayılı Kanununun 40/a maddesine göre yapılmalıdır.

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR:PROF.DR.MEHMET ÖZAYDIN

Vakıf üniversitelerinin son yıllarda ülkemizde Yükseköğretim konusunda gündeme gelmesi önceleri pek benimsenmemiştir. Ancak Üniversitelere girişte büyük yığılmaların olması Kamu Üniversitelerinin bu sayısal artışa yeteri kadar cevap verememesinden dolayı büyük önem kazanmış ve bu kaynağın yükseköğretim gençliğine katkıları gözardı edilemez hale gelmiştir.

Vakıf Üniversitelerinin getireceği bazı katkıları yanında kuruluşlarında fiziki kapasiteleri, alt yapılarının sağlam temeller üzerine oturtulması ve ülke gerçeklerinin önemine göre eğitim ve öğretim alanlarını seçmesi de çok önemlidir.

Ayrıca Üniversitelerde ana unsur öğretim üyesi ve öğretim elemanlarının durumudur. Bu bakımdan Vakıf Üniversiteleri öğretim üyelerini kendi öz kaynakları içinde yetiştirerek bunların hem sayı hemde kalite açısından, bilimsel yönden yüksek düzeyde eğitilerek bilimsel eğitim ve öğretim kadrolarına katması gerekir. Sadece yetişmiş öğretim üyelerini Kamu Üniversitelerinden transfer etmekle bu üniversitelerin önemli ölçüde kan kaybına sebep olurki bunun da sonuçları yetersizliklere sebep olabilir. Ancak bütün bunlara rağmen Kamu Üniversiteleri ile Vakıf Üniversiteleri karşılıklı olarak öğretim üyeleri açıklarını çok iyi anlaşarak ve entegre olarak kapatabilirler.

Son günlerde yazılı basında bazı öğretim üyelerinin yüksek ücretlerle özel sektör ve yurtdışına kendi bilimsel alanlarına transfer olduklarını ve Üniversitelerden ayrıldıklarını okuyoruz ve gözlüyoruz.

Günümüz koşullarına uygun öğretim üyesi ve elemanlarının maaşları süratle ve oyalama politikalarının üzerinde ciddi olarak düzeltilmelidir. Aksi takdirde bu alandaki göçük gittikçe artacak ve telafisi mümkün olamayacak sonuçlar doğuracaktır.

Vakıf Üniversiteleri Kamu Üniversitelerinden farklı ücret uygulaması yoluyla öğretim üyesi transferi yollarını denemelidir. Çünkü burada da yapılacak yanlışlar önemli ölçüde öğretim üyesi dengelerini bozacak, altüst edecektir.

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR: PROF. DR. FETHİ İDİMAN

Son yıllarda çıkan yasa ile Vakıf Üniversitelerinde artış gözlemlemekteyiz. Bu artışın daha da çoğalacağını tahmin etmekteyiz. Ancak, Vakıf Üniversitelerindeki Fakülte ve Programlara bakıldığında daha çok günün popüler programlarında (Tıp, Mühendislik, İşletme gibi) eğitim yapıldığını görmekteyiz. Vakıf Üniversitelerine verilen devlet desteği ile bu üniversitelerin Devlet Üniversitelerinden mali yönden daha iyi durumda bulunduğu görülmektedir. Bu nedenle Devlet Üniversiteleri ödenek sıkıntısı çekerken yatırımları gerektiği gibi hızlı bir şekilde gerçekleştiremezken, Vakıf Üniversitelerinin devlet desteği almaları diğer üniversiteleri olumsuz yönde etkileyecektir.

Vakıf Üniversiteleri böyle bir desteği almalarına rağmen öğretim üyesi yetiştirme gibi bir sorumluluk altında olmamaları nedeniyle Devlet Üniversitelerinin saygın öğretim elemanları ile eğitim-öğretimi götürmektedirler. Ayrıca Vakıf Üniversitelerinin uygulayacağı ücret politikaları, Devlet Üniversitelerinde öğretim elemanı erozyonuna neden olabilecektir. Ayrıca 2547 Sayılı Kanunun değişik 33. maddesine göre lisansüstü eğitim görmek üzere Devlet Üniversitelerinden yurtdışına giden öğretim elemanlarının yurda dönüşlerinde Vakıf Üniversiteleri tarafından teklif edilen daha cazip ücretleri tercih etmeleri nedeniyle Vakıf Üniversitelerinin hazır öğretim elemanına sahip olacakları düşünülmektedir. Ayrıca kendi bünyelerine aldıkları doktorasını tamamlamış öğretim elemanlarından oluşturdukları için personel eğitim maliyetinden de kurtulmuş olmaktadırlar. Bu nedenle Devlet Üniversitelerinin kaynakları ile bu Üniversitelerde görev yapan personelin geliri arttırılmaz ise nitelikli personelin kaçıışı engellenemeyecektir. Devlet Üniversitelerinin araştırmaya yönelik çalışmaları, öğretim elemanlarının erozyona uğraması ile olumsuz yönde etkilenecektir.

Vakıf ve Devlet Üniversitelerinin eğitim-öğretim kalitesi yönünden rekabete açılabilmesi için şartların özdeşleşmesi gereklidir. Öğretim Üyesi başına düşen öğrenci sayısı ile eğitimin kalitesi açısından Devlet Üniversiteleri ile Vakıf üniversiteleri arasında kaçınılmaz bir rekabet olacağı açıktır. Devlet Üniversitelerinin Vakıf Üniversiteleri ile rekabet edebilmesi için yukarıda belirtildiği gibi Vakıf Üniversiteleriyle özdeş duruma getirilmeleri, idari ve mali hareket alanında esneklik kazandırılması, diğer bir deyişle idari ve mali özerkliğe kavuşturulması gerektiği düşüncesindeyiz.

DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR:PROF.DR.İSMAİL HAKKI DÜĞER

Asırlar boyunca üniversiteler bilgilerin toplandığı, geliştirildiği ve yayıldığı merkezler olarak kabul edilmişlerdir. Günümüzde üniversiteler, çevrelerindeki problemlerin çözümü ve ekonomik kalkınma ile ilgili öneriler geliştirme gibi yeni sorumluluklar da yüklenmişlerdir. Üniversitelerin bu sorumlulukları daha iyi yerine getirdiği ülkeler, ekonomik ve siyasal açıdan daha fazla güç kazanmaktadır. Küreselleşmenin hızlandığı çağımızda, bilgi ve teknoloji üretim ve transferini etkili bir şekilde yapabilecek ve sanayileşmenin itici gücü olabilecek üniversiteleri bu beklentilere cevap verecek şekilde rekabete açık, yenileşmeye izin veren, bürokratik kısıtlamalara maruz kalmayan, finansman sıkıntıları çekmeyen ve mali özerkliği olan demokratik bir yapıya kavuşmaları gerekmektedir.

Bugün Türkiye'de Devlet Üniversitelerinin temel problemi yeterli mali imkanlara ve özerkliğe sahip olmamalarıdır. Mali özerkliğe sahip olmamaları idari ve ekonomik yönden de özerk olamamalarına neden olmaktadır. Buna üniversite elemanlarının ücretlendirilmesinde kalite ve performans konusunun değerlendirilememesi de eklenince, sonuçta verimsiz, tekdüze ve araştırma ve sanayi işbirliği içinde proje üreten üniversiteler yerine, eğitim ağırlıklı hantal üniversite yapısı ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizin içinde bulunduğu genel ekonomik sıkıntılar ve yükseköğrenim yapmak isteyen gençlerin nüfusundaki artış gözönüne alındığında devlet üniversitelerinin kaynak ve verimliliğinin artırılması dahi sorunun çözümü için yeterli olamayacağı görülmektedir. Dolayısıyla özel sektörün mevcut devlet üniversitelerini desteklemesinin yanısıra, özel veya vakıf üniversitelerinin kurulmasını teşvik edecek yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Vakıf üniversiteleri bugüne kadar kendi akademik personelinin yetiştirmemiş, tamamen devlet üniversitelerinde yetişmiş olanları transfer etmek yoluna gitmiştir. Bu ise devlet üniversitelerini zayıflatırken, vakıf üniversitelerini kolay yoldan geliştirmiştir. Hazırlanacak bir çerçeve yasa ile devlet ve vakıf üniversiteleri arasındaki ilişkiler, eleman transferi, müfredat ve eğitim yöntemi ve standartları gibi konular şekillendirilmelidir. Halihazırda devlet üniversitelerinin, özellikle yeni açılan üniversitelerin ciddi öğretim elemanı sıkıntısı çektiği bilinmelidir. Bu nedenle vakıf üniversiteleri, devlet üniversitelerindeki öğretim elemanlarını çekmek yerine, kendi elemanlarını bulmak veya yetiştirmek yoluna gitmelidir.

Vakıf üniversiteleri, devletin yükseköğretim için ayırmış olduğu belirli bir kaynağı kullanmak yerine, kendi kaynaklarını bulmak zorundadır.

Yine açılacak vakıf üniversitelerinin çok büyük üniversiteler yerine küçük

birimli olmaları sağlanmalıdır. Bugüne kadar açılan vakıf üniversitelerinde açılan fakülte veya bölümler daha ziyade sosyal bilimler (işletme, ekonomi gibi) ağırlıklı olmuştur. Maliyetler ve talep ön planda tutularak açılan bu bölümlerin yanısıra, devlet üniversitelerinde olduğu gibi teknik-mühendislik bilimlerinden de fakülteler-bölümler mutlaka olmalıdır. Açılan fakülte ve bölümlerin ise standartlarının mutlaka yüksek tutulması sağlanmalıdır.

Açılan vakıf üniversitelerinin kar amaçlı olmaması ve yarı kamusal bir görev ifa etmelerinin gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Fakat vakıf üniversitelerinin finansman ihtiyacının sağlanması, eğitim standartının yüksek olması için eğitimin paralı olması gerekir. Öğrencilerin paralı eğitimi sürdürebilmeleri için ise, devletin daha etkin borçlanma-kredi sistemi geliştirmesi gerekmektedir. Bu konuda, kamu-özel sektör bankalarının sermayelerinin belirli bir kısmını eğitim kredileri olarak ayırmaları yasal düzenlemelerle zorunluluk haline getirilmesi düşünülebilir.

EGE ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR:PROF.DR.REFET SAYGILI

Anayasa ve 2547 Sayılı Üniversiteler Kanunu'ndan yasal dayanağını alan ve sayıları giderek artan Vakıf Üniversiteleri'nin Kamu Üniversiteleri ile belirli alanlarda işbirliği yapması, güçlerini ve kaynaklarını entegre etmesi; hem ulusal ekonomi, hem ulusal kalkınma bakımından anlamlı olduğu gibi, Türk Yükseköğretim potansiyelinin daha üst aşamalara gelmesinin de itici gücü olabilme fırsatını yaratabilecektir.

Entegrasyon ve/veya işbirliği ilkelerinin çok iyi belirlenmesi koşulu ile karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma esasına dayalı, neticede olumlu göstergelere ulaşmanın gururuna ulaşmayı uman Ege Üniversitesi Senatosu, Vakıf-Kamu üniversiteleri entegrasyon anlayışı içerisinde aşağıda belirtilen hususları öngörmektedir.

1) Vakıf Üniversiteleri ile Kamu Üniversiteleri arasında fiziksel entegrasyon sağlanmalıdır.

Yeni kurulan veya kurulacak olan Vakıf Üniversiteleri'nin alt yapısını ve donanımını (gelişimini) tamamlamış olan Kamu Üniversiteleri'nin derslikler, kütüphaneler, konferans salonları, spor tesisleri, uygulama alanları v.b. gibi fiziki imkanlarından; gider ve külfetlerine mutlak bir katılım esasını içerisinde, farklı mesai kuşakları çerçevesinde yararlanmaları mümkün görülmektedir.

2) Vakıf Üniversiteleri ile Kamu Üniversiteleri arasında akademik personel entegrasyonu sağlanmalıdır.

Kamu Üniversiteleri öğretim üyelerinin kendi üniversitelerindeki ders yüklerini doldurduktan sonra veya ders yüklerinin belirli bir kısmını kendi üniversitelerinde gerçekleştirdikten sonra, Vakıf Üniversiteleri'nde görev almaları mümkün ve uygun görülmektedir. Aynı şekilde; Vakıf Üniversiteleri'nde görev alan öğretim üyelerinin Kamu Üniversiteleri'nde ders vermeleri mümkün olmalıdır. Böylece, Kamu Üniversiteleri ile Vakıf Üniversiteleri arasında ücret farklılığından dolayı ortaya çıkabilecek beyin göçünün zararlı sonuçları Kamu Üniversiteleri'nin yararına olmak üzere asgariye indirgenebilir. Ancak, Kamu ve Vakıf Üniversiteleri arasında ücret uçurumları giderilme koşulu gözönünde bulundurulmalıdır. Örneğin, Kamu Üniversiteleri'nde bir ders başına bir birim ücret alan öğretim üyesi, diğer binaya veya Üniversiteye gittiğinde 5 veya 6 birim ücret alıyor ise, dengeler bozulur, dersler; değerli ders, değersiz ders şekline veya başka anlamlarda ifade edilen şekillere dönüşebilir.

3) Vakıf Üniversiteleri ile Kamu Üniversiteleri arasında bilimsel entegrasyon sağlanmalıdır.

Kamu Üniversiteleri ile Vakıf Üniversiteleri arasında bilimsel ve teknik

yardımlaşma, müşterek araştırma projeleri yürütme, birbirlerinin laboratuvar, cihaz, alet ekipman ve teknik personelden yararlanma şekli ile diğer bir entegrasyon örneği gerçekleştirilebilir.

4) Vakıf Üniversiteleri ile Kamu Üniversiteleri arasında eğitim programları entegrasyonu sağlanmalıdır.

Vakıf ve Kamu Üniversiteleri'nin eğitim programlarının paralelleştirilmesi ile kuruluşların birbirlerinden ders almaları usulü ve esası geliştirilebilir. Örneğin; Fen Fakültesi bazı derslerini kendi binasında, kendi sınıfında veya laboratuvarında Vakıf Üniversitesi öğrencilerine verebilir. Kuşkusuz bunun bedeli, katkı payı v.b. uygun düzenlemelerle alınabilir ve nimet-külfet dengeleri sağlanabilir.

ERCIYES ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR: PROF. DR. MEHMET ŞAHİN

Ülkemizde devlet üniversiteleri dışında yüksek öğretim kurumları oluşturmakta çok geç kalınmıştır. Bundan dolayı, vakıf üniversitelerinin kurulması teşvik edilmeli, fakat bunlar mutlaka Ankara, İstanbul ve İzmir dışındaki illere yönlendirilmelidir.

Bu üniversitelerin kurulması, Devlet üniversitelerinin içinde bulunduğu açmazları daha belirgin hale getirmektedir. Devlet üniversitelerinin, yeni bir yapıya kavuşturulmadan vakıf üniversiteleri ile rekabet edemeyeceği hergün daha iyi anlaşılmaktadır. Devlet üniversitelerinin hızlı bir biçimde yeniden yapılandırılmaları zorunluluğu vardır. Aksi takdirde bunların özel liseler ve özel dershaneler karşısında devlet liselerinin düştüğü duruma düşmesi ihtimali kuvvetlidir.

Devlet üniversiteleri yeniden yapılırken yeknesaklıktan da kurtulunmalıdır. Bu üniversitelerin bazıları için değişik statüler düşünülmeli (mütevelli heyeti uygulaması gibi) ve hatta bazılarının özelleştirilmesi denenmelidir. Böylece, zaman içinde, rekabet gücü, etkinliği ve verimliliği yüksek yapıların ortaya çıkmasına imkan verilmelidir.

Devlete ait üniversiteler yeniden yapılır ve bu yapı çeşitlendirilmeye çalışılırken, üniversitelere tahsis edilen kaynakların arttırılması ve üniversitelerin kendi kaynaklarını yaratabilecekleri bir yapıya kavuşturulması ve kaynakların üniversitelerarası dağılımında objektif kriterlerin bulunması, bu kaynakların rasyonel kullanımını, bir başka deyişle kaynak elde etme ve kullanma seyyaliyetini sağlayacak tedbirlerin alınması ana hedefleri oluşturmaktadır.

Bu çerçevede, öğrenci katkı payları da makul bir düzeye getirilmeli ve bunların her üniversite için farklı bir düzeyde olması konusu incelenmeli ve tartışılmalıdır.

Vakıf üniversiteleri öğretim elemanı ihtiyacını esas olarak devlet üniversitelerinden temin etmektedir. Bu durum devlet üniversiteleri aleyhine haksız bir rekabet yaratmaktadır. Dolayısıyla vakıf üniversitelerinin öğretim elemanı yetiştirmesi teşvik edilmelidir.

Öte yandan, Devlet üniversitelerinde yetenekli gençlerin akademik kariyeri tercih etmelerini sağlayacak; mevcut elemanların kaçışını önleyecek ve bunların rasyonel kullanımına imkan verecek, bir başka deyişle personel temin etme ve kullanma seyyaliyetini sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır.

Dolayısıyla, üniversitelerde personel rejimi değiştirilmeli; kadroların tahsisinde ve üniversitelerarası dağılımında objektif kriterler kullanılmalı, hem idari ve hem de akademik personel açısından mümkün olduğu kadar

sözleşmeli statü getirilmeli, idari yargının bu konudaki aşırı müdahalesi sınırlandırılmalı ve ayrıca, üstün performans gösteren personeli ciddi maddede ödüllendirici bir yapı oluşturulmalıdır.

Kamu ve vakıf üniversitelerinin eğitim ve öğretim programlarında olması gereken asgari dersler ve bunların kredileri belirlenmelidir.

Mezuniyet ve kariyer sınavları gibi önemli sınavların jürilerinde kamu ve vakıf üniversitelerinden karşılıklı olarak eleman bulundurulmalıdır.

Mezunlara yönelik merkezi bir sınav yapılması konusunda YÖK tarafından başlatılan çalışmaların çok faydalı olacağı düşünülmektedir. Buradan elde edilecek tecrübelerden de yararlanılarak, tüm üniversite mezunlarının her yıl ulusal düzeyde mesleki bir yeterlik sınavına alınması konusu tartışılmalıdır.

FATİH ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR: PROF. DR. ERGÜN YENER

Ülkemizde, gün geçtikçe üniversite kapıları önünde daha da çok yığılmanın yaşanacağı görülmektedir. İhtiyaç duyulan yükseköğrenim kurumlarının tesisinde, özel teşebbüs ve vakıfların devletin üzerindeki yükü paylaşmaları ve kaliteyi arttırmaya yönelik bir rekabet ortamı oluşturmaları, eğitim sistemimiz açısından önemli bir fırsattır. Ancak bu fırsatın günümüze kadar yeterli derecede değerlendirildiğini söylemek zordur. Bilhassa vakıf üniversitelerinin, sadece ÖSS ve ÖYS değerlendirmeleri neticesinde öğrenci alma zorunda bırakılmaları, istenen nitelikli öğrenciyi seçme şansını ve yurtdışındaki üniversitelerle bu anlamda rekabet etme imkanını ortadan kaldırmaktadır. Öğrencilerin ÖSYM tarafından değerlendirildikten sonra, özel üniversitelerde istedikleri alanları tercih etmeleri ve ilgili üniversiteler tarafından özel bir sınav biçimiyle ayrıca değerlendirilmeleri daha gerçekçi bir seçme imkanı sağlayacaktır. Bu anlamda vakıf üniversitelerinin, kamu üniversitelerine benzetilmeleri veya aynı statüde yönetilmeleri değil, tam aksine kamu üniversitelerinin vakıf üniversitelerine yaklaştırılması ve daha fazla özerklikle bilimsel niteliklerinin geliştirilmesi uygun olacaktır. Öğretim üyelerine tanınan imkanlar, ücretler, öğrenci harçları, paralı eğitim, yönetimde ortak sorumluluk vb. konularda vakıf üniversitelerinin sahip olduğu bazı avantajların ve hakların kamu üniversitelerine de tanınması gerekir. Ancak bütün bu düzenlemeler yapılırken eğitimde fırsat eşitliği ilkesi de gözden uzak tutulmamalıdır. Gerek vakıf üniversitelerinin ve gerekse kamu üniversitelerinin proje, bilgi ve tecrübe alışverişi, öğretim elemanları arasındaki irtibatlar konusunda ortak hareket etmeleri, çok yararlı gelişmelere zemin hazırlayacaktır.

Ülkemizde bölgesel farklılıklar sonucu ortaya çıkan kalitesiz yükseköğrenim kurumlarının akademik standartını yükseltecek önlemlerin acilen alınması gerekmektedir. Akademisyenlerin çalışma şartlarının iyileştirilmesi ve bununla ilgili özendirici hususların bir an önce alınması beklenmektedir. Öte yandan akademik kariyerde özellikle merkeziyetçiliği ağır basan mevcut değerlendirme sistemi yerine, bilim ve sanat dallarının niteliklerine uygun esnek sistemler denenmelidir.

FIRAT ÜNİVERSİTESİ
REKTÖR: EYÜP GÜNAY İSPİR

- a) Vakıf üniversitelerinde öğretim üyesi atamaları 2547 sayılı yasaya göre yapılmalı,
- b) Vakıf Üniversitelerinde Devlet Üniversitelerindeki paralelliğin sağlanması için Devlet Üniversitesi düzeyinde ölçütler geliştirilmeli,
- c) Devlet Üniversitelerinden vakıf Üniversitelere öğretim elemanlarının geçmesi sözkonusu olduğunda, ilgili Devlet Üniversitesine Vakıf Üniversitesi tarafından, o öğretim elemanının yetiştirilmesi amacıyla sarf edilen ödeneğin belirli bir oranında adı geçen üniversitenin harcamalarında kullanılmak üzere devlet bütçesine aktarılarak tazminat ödemeli,
- d) Dış mali kaynak kullanmayan Vakıf üniversiteleri Türkçe eğitim yapmalı,
- e) Bütçe'den Devlet ve Vakıf Üniversitelerine verilen ödenekler öğrenci sayıları ile orantılı olmalı ve ayrıca kalkınmada öncelikli üniversiteler için özel bütçe katkısı sağlanmalı,
- f) Devlet üniversitelerinde görev yapan öğretim elemanlarının aşırı derecede farklı ve dezavantajlı olan maddi koşulları düzeltilmeli ve üniversite öğretim elemanlarının emeklilik ile ilgili özlük hakları iyileştirilmeli,
- g) Sanayi-Üniversite işbirliği içerisinde, sanayici ve iş adamlarının yıllık gelirlerinden belirli bir oranda üniversitelere kaynak aktarılması sağlanmalıdır.

GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR:PROF.DR.YILDIZHAN YAYLA

Vakıf Üniversiteleri ile Devlet Üniversiteleri arasında bizce bir ayırım yapılmaması gerekmele birlikte, iki tür Üniversite arasındaki ilişkilerin, gerek öğretim üyesi gerek öğrenci alışverişi konularında daha tutarlı,daha sağlam ve daha gerçekçi hukuki temellere dayandırılması gerekli ve zorunludur. Vakıf Üniversitelerinin özellikle Üniversite Öğretim Üyeleri açısından çok cazip olanaklar sağladığı bir gerçektir. Ancak, bu Üniversitelerin düşük puanla öğrenci almaları durumunda, Öğretim Elemanı kalitesine karşın, beklenen verimin ve Yüksek Öğretimde kalitenin düşeceği endişesini taşımaktayız.

Türkiye'de mevcut bulunan Devlet ya da Vakıf Üniversitelerinin belirli ölçüt ve kalıplara göre sınırlandırılmaları, bir sıralandırılmaya tabi tutulmaları, bu kurumlar arasında rekabetin doğmasına neden olacak, rekabetin devamı da uzun vadede Yükseköğretimde kalitenin artmasını sağlayacaktır. Nitekim Avrupa ve Amerikada bu tür sınıflandırma ve sıralamalar Yükseköğretimin önemli görünümünü oluşturmaktadır. Ancak bunun için ciddi bilimsel ölçüler ve ülke ihtiyaçları kriterlerinin temel alınması şarttır.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR:PROF.DR.ENVER HASANOĞLU

Yükseköğretim'de Vakıf Üniversiteleri yeni bir olgudur. Hemen belirtelim ki Gazi Üniversitesi Yükseköğretimin bu yeni kurumlarına kardeş müesseseler olarak görmekte ve bunların Türk Yükseköğretimine ciddi katkılar sunmalarını beklemektedir. Fakat YÖK yasasında bu kuruluşlarla ilgili herhangi bir düzenleme bulunmaması, uygulamada sıkıntılar yaratmaktadır. Bu yasal boşluğun süratle giderilmesi gerekmektedir. Üstelik bu özel akademik kurumlarla birlikte YÖK gibi bir şemsiye kurula olan ihtiyaç, daha da artmıştır. Fakat şu anda yapıldığı gibi Vakıf Üniversitelerinde görev alanlar kendi üniversitelerinden ayrılmalıdır gibi uygulamalar ancak Devlet Üniversitelerinin kan kaybına sebep olur. Üstelik Vakıf Üniversitelerinin tercih edeceği elemanlar bu kurumların da en iyi personeli olmaktadır. Bu da mali özerkliği nedeniyle haksız bir rekabeti doğuracaktır. Ama hemen belirtelim ki Vakıf Üniversiteleri de Devlet Üniversitelerinin yetiştirdiği iyi elemanlara göz dikmemeleri, belli sayıda Araştırma Görevlisi istihdam ederek eleman yetiştirme gayreti içinde olmalıdır.

Devlet Üniversiteleri de bu yeni vaziyet karşısında kendilerine çeki düzen vermeli ve her bakımdan daha esnek kurumlar olan Vakıf Üniversiteleri ile rekabet edebilecek bir yapılanmaya kavuşturulmalıdır.

Ayrıca her Vakfın Üniversite kurmasına izin verilmemeli, bu hususta gerek vakfın gücü ve gerekse amacı doğrultusunda çok iyi araştırmalar yapılmalıdır.

Vakıf Üniversiteleri ile Kamu Üniversitelerinin Entegrasyonunu sağlamak amacıyla;

- 1- Vakıf Üniversitelerindeki faaliyet ve programların 2547 Sayılı Kanunun beşinci maddesindeki ilkelere uygunluğunun sağlanması ve denetlenmesinin yanında,
- 2- Öğretim Üyeliğine yükseltme ile ilgili koşullarda,
- 3- Not verme sisteminde,
- 4- Programlar arası yatay ve dikey geçiş şartlarında,
- 5- Öğrenci disiplin yönetmeliğinde,
- 6- Fahri Akademik ünvanlar için ortak ölçütler geliştirmede paralellik sağlanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR:PROF.DR.İ.HÜSEYİN FİLİZ

Kazanç amacına yönelik olmamak üzere vakıfların üniversite kurabildikleri gibi bir üniversiteye bağlı olmaksızın konservatuvar, yüksekokul veya enstitü kurabilmelerine olanak sağlanmalıdır.

Mali ve idari yönden özerk olan vakıf üniversitelerinin, gerekli denetim mekanizmalarının kurulması koşuluyla merkezi sistem yerine, kendi özel sınavlarıyla öğrenci almaları mümkün olabilir ise de, sistemin bütünlüğü açısından özel üniversitelerin öğrenci kabullerinin merkezi sistemle yapılmasındaki yararlar da gözardı edilmemelidir.

Vakıf üniversiteleri takip ettikleri ücret politikaları ile kamu üniversitelerinden daha cazip olduklarından, kamu üniversitelerinden vakıf üniversitelere öğretim üyesi akışı durdurulamayacaktır. Bu durumdan en çok taşrada kendi ayakları üzerinde durmaya çalışan üniversiteler etkilenecektir. Ücretler konusunda denge sağlanabilir ve kamu üniversiteleri vakıf üniversiteleri ile rekabet edebilecek duruma getirilebilirse yukarıdaki endişeler ortadan kalkacaktır.

Makina teçhizat ve insan gücü bakımından atıl kapasitelerin değerlendirilmesi konusunda sağlanacak esneklikler, bütçe ödeneklerinin ve öğretim elemanları ücretlerinin iyileştirilmesi sonucu artacak olan rekabet güçleri sayesinde kamu üniversiteleri vakıf üniversiteleri ile daha rahat yarışacak bir konuma gelecekler ve kamu üniversitelerindeki eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetlerinin kalitesi de geniş ölçüde yükselmiş olacaktır. Bunun sonucunda ise, öğretim üyelerinin kamu üniversitelerinden vakıf üniversitelere geçmesi önlenmiş olacaktır. Ayrıca, birbirine yakın standartları yüzünden kamu ve vakıf üniversiteleri arasında dikey ve yatay geçişlerle öğrenci kabulü kolaylaşacaktır.

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR: PROF. DR. MÜMTAZ TURGUT TOPBAŞ

Ülkemizdeki sayıları 5-6'yı geçmeyen Vakıf Üniversiteleri hızlı bir gelişme trendi göstermektedirler. Bu trendin Kamu Üniversitelerinde de yakalanması gerekir. Bunun için bu Vakıf Üniversitelerinin özellikle mali planlama ve harcama özerkliklerinin kamu Üniversitelerine de sağlanması gerekir. Önümüzdeki yıllarda sayıları hızla artacak olan Vakıf ve Özel Üniversiteler ile kamu Üniversiteleri arasında çok ciddi bir rekabet yaşanmasına neden olacak ve bu Üniversiteler ülkenin elit öğrencilerinin eğitim gördükleri Üniversiteler haline dönüşecektir. Özellikle güçlü mali yapı, devlet desteği ve mali özerklik Vakıf Üniversitelerinin gelişmelerine çok büyük katkı sağlamaktadır. Ayrıca birçok Üniversitenin en önemli sorunu olan öğretim elemanı ihtiyacı Vakıf Üniversitelerinin özellikleri nedeniyle diğer Üniversitelerde yetişmiş en kaliteli öğretim elemanlarını seçerek kadrolarına dahil edebilme olanağını verirken Kamu Üniversiteleri bu konuda maalesef güçsüz kalmaktadır. Bugün Vakıf Üniversitelerinin Kamu Üniversitelerinden farklı olan yapıları iyi değerlendirilip aşağıdaki özerklikleri kısa sürede kamu Üniversitelerinde de uygulanabilmelidir.

- Mali Özerklik,
- Planlama Özerkliği,
- Personel İstihdamındaki ve Personel Değerlendirmesindeki Özerklik,
- Öğrenci Harçlarının Belirlenmesindeki Özerklik.

GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ REKTÖR:PROF.DR.AHMET AYHAN

Ülkelerin ekonomik, teknolojik sosyo-kültürel ve politik açılardan kalkınmalarının temeli, iyi yetişmiş insan gücüne bağlıdır. Bu nedenle, üniversitelerin daha kaliteli, ülke sorun ve ihtiyaçlarına daha etkin cevaplar verebilecek öğrencileri yetiştirmeleri gerekmektedir. Ancak, günümüz eğitim-öğretim faaliyetlerinin pahalı olması ve ayrıca gelişen yeni teknolojilerin bu tür faaliyetlerin maliyetini daha da artırmış bulunması karşısında eğitim-öğretime ayrılan mevcut kaynaklar yetersiz kalmaktadır. Özellikle büyük metropollerde artan nüfusa karşılık, yeteri sayıda ortaöğretim kurumunun açılmamasından doğan boşluğun daha kaliteli ve küreselleşen dünyada lisan bilen elemanların yetiştirilmesinde önemli roller üstlenen özel kolejler tarafından doldurulmasına karşılık, yüksek öğretimde benzer bir gelişmenin gerçekleşmemesi; üniversite önündeki yığılmaların ana kaynağı olmuş ve bunun sonucunda gençler, yurtdışında büyük meblağlara malolan ve ülkemizin ihtiyaçlarına da uygun biçimde eğitildiklerinden kuşku duyulan bir eğitime yönelmişlerdir.

Kamu kaynaklarının yetersizliği ve üniversite öğretim üyelerine uygulanan düşük maaş sistemi yanısıra, kamu üniversitelerinin kapasite yetersizliği sorunları bir bütün halinde dikkate alındığında gelişmiş ülkelerle aramızdaki bilimsel araştırma açığının kapatılmasının sağlanması için nitelikli özel vakıf üniversite kurulmasının özendirilmesinin önemi her geçen gün daha da iyi anlaşılmaktadır. Vakıf üniversitelerinin daha yüksek maaşlarda yurt dışından ve kamu üniversitelerinden kaliteli öğretim üyelerini kendi bünyelerine çekmelerinin tabii bir sonucu olarak, ABD'deki Devlet (State) üniversiteleri gibi bizde de Devlet üniversitelerinin kalitelerinin giderek düşebileceği kaygısı yaygınlaşmaktadır. Ülkemizde vakıf üniversiteleri, öğretim üyesi ihtiyaçlarının büyük bir bölümünü kamu üniversitelerinden temin etmek durumundadır. Yukarıda belirtilen mali cazibe dolayısıyla emekliliği gelen bazı öğretim elemanları emekliliklerini istemekte veya henüz emekliliği dolmamış olanlar ise istifa ederek vakıf üniversitelerine geçme eğilimleri giderek artmaktadır. Yukarıda değinilen sorunlar gözönünde tutulduğu takdirde, öncelikle her iki tür Yükseköğretim Kurumunun yakın işbirliğine gitmelerinde fayda mülhaza edilmektedir.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ **REKTÖR:PROF.DR.SÜLEYMAN SAĞLAM**

Ülkemizde yeni yeni gelişmeye başlayan vakıf üniversitesi biçiminde teşkilatlanmış özel üniversiteler ile devlet üniversiteleri arasındaki ilişkilerin iyi tanımlanmış bir çerçeveye yerleştirilmesi her iki taraf bakımından yararlı olacaktır. Bu bağlamda öğretim üyesi ve öğrenci değişimi, kütüphane ve diğer ders araç-gereçlerinden ortak yararlanma, ortak bilimsel araştırma projeleri yürütme ve ortak sosyal aktiviteler düzenleme gibi hususlar sayılabilir. Ancak, gerçekleştirilecek olan işbirliğinin daha çok devlet üniversitelerinden vakıf üniversitelerine yönelik tek yönlü bir mekanizma haline gelmesi, bu işbirliğinden beklenen faydanın ortaya çıkmasını engelleyeceği gibi, uzun dönemde işbirliği ortamının tümüyle yok olmasına neden olabilir.

Bilindiği gibi, yeni kurulan vakıf üniversiteleri fiziki yönden taşıdıkları eksiklikler yanında, öğretim üyesi bakımından oldukça zayıf durumdadırlar. Bu üniversiteler, öğretim üyesi ihtiyacını saat başı ücretli ya da izinli olarak devlet üniversitelerinden karşılama yoluna gitmektedirler. Vakıf üniversiteleri, daimi kadrolarını oluştururken de genellikle, devlet üniversitelerinin akademik kadrolarından eleman transferi yoluna gitmektedirler. Bu durum, kısmen yararlı sonuçlar doğurmakla birlikte, genelde, devlet üniversitelerinin aleyhine işleyen bir mekanizmaya dönüşmüş görünmektedir. Henüz vakıf üniversitelerinden devlet üniversitelerine ders vermeye giden bir öğretim üyesi yoktur. Bu konuda daha verimli bir sonuca ulaşılabilmesi için, vakıf üniversitesinde herhangi bir programın açılabilmesi için daimi statülü asgari öğretim üyesinin mevcut olması koşulu getirilmelidir.

Vakıf üniversiteleri ile devlet üniversiteleri belirli derslerin yürütülmesinde de işbirliği yapabilirler. Bu amaçla, vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler belirli dersleri devlet üniversitelerinden alabileceği gibi, bunun tersi de sözkonusu olabilir. Bu işbirliğinin kalıcı ve verimli olabilmesi için, mutlaka sağlanan hizmetin bedelinin ilgili tarafa ödenmesi yoluna gidilmelidir. Öğrenci ve ders başına, maliyetle ilişkilendirilmiş ve bir kısmı ders veren öğretim üyesine yansıtılacak bir mekanizma geliştirilmesi yararlı olacaktır.

Üniversitelerin kütüphanelerinden, herhangi bir ayırım yapılmaksızın tüm üniversite öğrencilerinin yararlanmasının sağlanması yoluna gidilmelidir. Bunun için, üniversitelerin Kütüphane Müdürlükleri arasında protokoller yapılması ve işleyişin hızlı ve düşük maliyetli olmasını sağlayacak önlemler üzerinde durulması faydalı olacaktır.

Gerçekte vakıf üniversiteleri ile devlet üniversiteleri arasında kurulması

beklenen dengeli bir entegrasyonu engelleyen en önemli husus, mali mevzuat açısından ortaya çıkan ciddi farklılıklardır. Devlet üniversitelerinin bütçeleri daha büyük ve hatta bazılarının gelir yaratma kapasiteleri çok yüksek olmasına rağmen, vakıf üniversiteleri daha şanslı konumda bulunmaktadır. Zira bu üniversiteler, devletten cari maliyetlerinin %45'ine kadar ulaşan bir kısmını yardım olarak almakta ve bu paranın kullanımında devlet üniversitelerinin sahip olduğu kısıtlamalara tabi olmamaktadırlar. Ayrıca, öğrencilerden aldıkları öğrenim bedellerinin harcanmasında da tam bir serbestiye sahiptirler. Belli şablonlara oturtulmuş personel ve ücret politikası yerine, değişen koşullara hızla uyum sağlayabilen rasyonel ilkelere dayalı bir politika uygulayabilmektedirler. Bu üniversiteler piyasaya sundukları ürünün miktar ve bileşimini belirleme imkanına da sahiptirler.

Herhangi bir üniversitede olması gereken bu olanakların hemen hemen tümü devlet üniversitelerinde sınırlandırılmış ve bunlarla ilgili izinler, üniversite dışında ve münhasıran bu konuda uzman olmayan bürokratlar ve siyasetçilerden alınmaktadır. Bu durum, açık bir biçimde devlet üniversitelerine karşı özel üniversitelerin bir haksız rekabet avantajı elde etmelerine neden olmaktadır. Söz konusu uygulamaların sürdürülmesi halinde, gelecekte nicelik ve nitelik olarak daha fazla güçlenecek olan özel üniversitelerin birinci sınıf üniversite, devlet üniversitelerinin ise ikinci sınıf üniversite konumuna geleceği açıktır.

Üniversitelere gerek "harcamalarla" ilgili mevzuat açısından gerekse gelir elde etme çabalarında, katı ve üniversitelerin evrensel normlarda faaliyet göstermesine engel olan bu kısıtlamaların kaldırılması halinde, devlet ve vakıf üniversiteleri arasındaki ciddi boyutlu farklılıklar ortadan kalkacak ve üniversiteler arasında rekabet ve işbirliğine dayalı verimli bir ortam oluşacaktır.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖR: PROF. DR. MAHMUT SERT

Vakıf Üniversiteleri genel olarak serbest piyasa koşullarına uygun ve bunun gerektirdiği arz-talep dengesini gözeterek eğitim öğretim yapmakta ve eleman yetiştirmektedir. Kamu Üniversiteleri ise büyük ölçüde "Kamu hizmeti" niteliğinde bir çizgi izlemektedir. Bunlar arasındaki büyük farklılıkların giderilerek Yükseköğretimde bütünlük sağlanması hedeflenmelidir.

Esasen burada yapılacak olan, akademik standartları gözetici bir denetim rolü muhafaza edilmek kaydıyla, Vakıf Üniversiteleri ile Devlet Üniversitelerinin işleyiş biçimlerini birbirine yaklaştırmak, hatta aynı paralelde işletmek olmalıdır. Bu da;

-Devlet Üniversitelerinin yönetimini Vakıf Üniversiteleri gibi Devlet tarafından tesbit edilecek bir mütevelli heyete devretmek, fakat her halükarda mal varlığını Devlete bırakmak, esas alınarak yapılabilir.

-Devlet Üniversiteleri tesbit edilecek bir mütevelli heyete devredildikten sonra, Devletin bu Üniversitelere ödenek ayırma gibi bir problemi ortadan kalkacaktır.

-Üniversiteler bir anlamda yarı özelleşecek ve gelirleri öğrenci harçlarıyla ve proje faaliyetleriyle karşılanacaktır. Devletin Üniversitelere yapacağı katkı öğrencilere kredi ve burs vermek şeklinde çok daha az bir maliyetle finanse edilmiş olacak ve öğrenciler de bu katkılarla harçlarını daha rahat bir şekilde ödeme imkanı bulacaktır.

-Devlet burada hakem ve denetleyici rolünde olacak ve Üniversitelere her mali yılda ayırmış olduğu bütçe imkanlarını ilk ve ortaöğretime çok daha rahat bir şekilde aktarabilecek ve yıllardır sürekli olarak eleştirilen Milli Eğitim bütçesi artık bu eleştirilere maruz kalmayacaktır. Çünkü bu sistemle eğitim-öğretime ayrılan bütçe oldukça artmış olacaktır.

Bütün bunlarla Yükseköğretim'deki kalite artacak, Devletin eğitim üzerindeki denetimi etkinleşecek ve Üniversiteler arasında ister istemez bir kalite rekabeti kendiliğinden oluşacaktır.

Yeni Üniversitelerdeki öğretim elemanlarının statüsü klasik Devlet Memurluğu dışında kalacak ve tamamen sözleşmeli sisteme dönüşecektir. Bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak kendini yenileyebilen ve bu tempoya ayak uydurabilen öğretim elemanları Üniversitelerde görev yapabileceklerdir.

Kamu Üniversitelerinin Devlet kontrolünde muhafazası, üniversite eğitiminin yarı kamusal bir hizmet olması niteliğini gözönüne almakta, Devletin işleteceği kredi ve burs sisteminin daha ziyade Devlet Üniversitelerindeki öğrencilere yönelik olması görüşü de bu anlayıştan kaynaklan-

makta, fakat aynı zamanda Kamu Üniversitelerinin Vakıf Üniversiteleri gibi serbest rekabet koşullarında bir işleyişe kavuşması sağlanmış olmaktadır.

Tesis edilecek uluslararası standartlarla bağlantılı ulusal akreditasyon sisteminin Kamu ve Vakıf Üniversitelerini içine alacak şekilde uygulanmasının, bunların entegrasyonu doğrultusunda önemli bir katkı sağlayacağı açıktır.

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR:PROF.DR.SİDDİK YARMAN

Vakıf üniversitesi-devlet üniversitesi bütünleşmesi konusu, yükseköğretimin bütünlüğü içinde ele alınmalıdır.

Yükseköğretim bir bütündür. Bu bütünlük yükseköğretim kurumlarının tümünün ülke ihtiyaçlarının karşılanması anlamında aynı amaca yönelik olmasından gelir. Bu bütünlüğün iki boyutu vardır:

-Bütün yükseköğretim kurumlarının aynı üst yapı (kanun ve düzenlemeler) altında toplanması,

-Değişik ihtiyaçları karşılamak üzere üniversitelerin çeşitlenmesi ve farklılaşması.

Bu bütünlük içinde vakıf üniversiteleri ve devlet üniversitelerinde edinilen bilgi ve deneyim birikimi karşılıklı olarak paylaşılmalı; geliştirilen modeller gerektiğinde üst yapının parçası haline getirilmelidir.

Vakıf üniversiteleri-devlet üniversiteleri entegrasyonu, yukarıdakinden başka anlamlarda yorumlanmamalıdır. Diğer bir deyişle, buradaki entegrasyon sözcüğü yalnızca uyum ve koordinasyon anlamına gelmelidir. Bu sözcüğün daha geniş anlamda kullanılması, vakıf üniversitesi modelinin gelişmesini engeller; vakıf üniversitelerinin yaygınlaşmasını önler.

Çeşitlilik ve Farklılaşma

Vakıf üniversiteleri yükseköğretime çeşitlilik getirmiştir. Bu çeşitlilik, üniversitelerin uzmanlaşması ve topluma farklı seçenekler sunulması bakımından önemlidir.

Vakıf üniversiteleri, mali ve bürokratik açıdan devlet üniversitelerine göre daha dinamiklerdir. Bu dinamizm, bu üniversitelerin toplumun yüksek öğrenimden beklentilerine daha hızlı cevap verebilmesine olanak sağlar. Bu dinamizm başlıca iki biçimde kendini gösterecektir:

-Üniversitelerin işleyişi ve işlevleri ile ilgili olarak yeni modeller ve mekanizmalar geliştirilmesi,

-Yeni gelişen konularda ve dallarda eğitim verilmesi ve araştırma yapılması için birimler açılması.

Bu dinamizmin sonucu olarak kazanılacak deneyimlerden devlet üniversiteleri de yararlanabilecektir.

Öte yandan, vakıf üniversiteleri etkin bir şekilde denetlenmelidir. Yeni vakıf üniversitelerinin kuruluşuna izin verilirken, ticari amaç güdülüp güdülmediği hususu üzerinde durulmalı; maddi kaynaklar, insan kaynakları ve diğer olanakların yeterli olup olmadığı belirlenmelidir.

Vakıf üniversitelerinin denetiminin zayıflaması halinde 1960-70'li yıllarda yaşanan özel yüksekokul olayına benzer bir duruma yol açılabilir ki, bundan önde gelen vakıf üniversiteleri de zarar görür. Işık Üniversitesi, vakıf

üniversitelerinin etkin denetimini kuvvetle desteklemektedir.

İnsan kaynağının değerlendirilmesi ve vakıf üniversiteleri

İnsan kaynağı, ülkenin en önemli kaynağı olup, bu kaynağın iyi değerlendirilmesi ülke kalkınmasında en önemli öğedir. Üniversite sistemi bu kaynağın en iyi şekilde değerlendirilmesine olanak sağlamalıdır. Bu açıdan bakıldığında vakıf üniversiteleri, çeşitli konulardaki insan gücü arz ve talebi çerçevesinde insan kaynağının değerlendirilmesinde çok önemli bir rol oynayacaklardır. Bu üniversiteler, esnek mali ve bürokratik yapılarının sağladığı dinamizmden de yararlanarak, zaman içinde değişen arz-talep dengelerine hızla uyum sağlayabilecek kabiliyettedirler.

Vakıf üniversiteleri, arz ve talep dengesi ve kendi misyonları doğrultusunda, üniversite sisteminin bütünlüğü içinde giderek daha önemli rol oynayacaktır.

Vakıf üniversiteleri-devlet üniversiteleri işbirliği

Ülkemizde üniversiteler arasındaki işbirliği istenilen düzeyde değildir. Bu ilişkilerin vakıf üniversitesi-devlet üniversitesi farkı gözetmeksizin geliştirilmesi gereklidir. Bu işbirliği aşağıdaki şekillerde olabilir:

- Ortak programlar yapılması ve yürütülmesi,
- Kısa süreli (1-2 dönem) öğrenci ve öğretim üyesi değişimi,
- Karşılıklı fiziksel olanaklardan (kütüphane, bilgisayar ve internet olanakları, spor tesisleri vb),
- Ortak araştırma projeleri ve bilimsel çalışmalar,
- Üniversite-sanayi işbirliği ve diğer alanlarda işbirliği.

Burada vakıf üniversiteleri ile devlet üniversiteleri arasında öğretim üyesi değişimi ve paylaşımı konusunu ayrıca ele almakta yarar vardır. Günümüzde, devlet üniversitesinden vakıf üniversitesine doğru bir öğretim üyesi kayması vardır. Bu konu, şu anda sanki bir çekişme konusu gibidir.

Işık Üniversitesi'nin anlayışı şudur: Işık Üniversitesi, öğretim üyesi değişimi ve paylaşımını karşılıklı bir ilişki olarak görmektedir. Diğer bir deyişle, öğretim üyesi geçişi her iki yönde de olabilir. Nitekim vakıf üniversiteleri ve devlet üniversitelerini bir arada içeren A.B.D. üniversite sisteminde bu böyledir. Bu sistemde, vakıf üniversitelerinin, daha yüksek ücret vermeleri nedeniyle, daha iyi öğretim üyelerini bünyelerinde toplama imkanı vardır. Işık Üniversitesi, vakıf üniversitelerinin, ders bazında görevlendirme ve misafir öğretim üyesi vermek suretiyle devlet üniversitelerinin desteklenmelerinden yanadır.

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR: PROF. DR. ÖMER ŞARLAK

Yükseköğretimde kamu üniversiteleri ile vakıf üniversiteleri ilişkilerinin sağlam bir zemine oturtulabilmesi için gereken işbirliği ve düzenleme alanları üç grup altında toplanabilir:

I) Öğretim üyelerinin entegrasyonu ile ilgili önlemler

Kamu üniversitelerinden vakıf üniversitelere doğru, hızlı ve özellikle maddi nedenlere dayalı transferler yaşanmaktadır. Bu durum vakıf üniversitelerinin gelişmesi açısından memnuniyet verici görünmekte ise de, kamu üniversitelerinin eğitim kalitesini düşürücü olduğu kadar, haksız bir transfer olarak da nitelendirilebilir. Çünkü transfere konu olan öğretim üyeleri genellikle yurtdışında kamu imkanlarıyla yetişmiş ve kendi üniversitelerinde bilimsel açıdan daha saygın kişiler olmaktadır. Özellikle bazı transferlerin gelişmekte olan ve dolayısıyla zaten öğretim üyesi açığı had safhada bulunan üniversitelerden gerçekleştirilmesi, oradaki öğretim elemanı yetersizliğini daha da artırmaktadır.

Bu olumsuz gelişmelere karşılık şu tedbirler alınabilir:

1) Kamu üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının çalışma şartlarının ve diğer sosyal imkanlarının vakıf üniversitelerinde çalışanların seviyesine çıkarılmasına yönelik tedbirlerin alınması ile ilgili olarak:

a. Sosyal tesislerin tamamlanması

b. Lojman imkanlarının artırılması

c. Ücretlendirme sisteminin yeniden düzenlenerek, aynı ünvanı taşıyanlar arasında eşit maaş yerine, yeteneğe bağlı değerlendirmeye göre oluşacak değişken maaş sisteminin uygulanması

2) Kamu üniversitelerinden vakıf üniversitelere transferlerde vakıf üniversitelerinin kamu üniversitelere, üzerinde anlaşmaya varılacak bir bedeli ödemelerinin sağlanması. Ayrıca vakıf üniversitelere, yurt dışında ve yurt içinde, vakıf üniversitesinin eğitim göstermeyi planladığı konularda öğretim elemanı yetiştirme (burs verme, lisansüstü eğitim yaptırma-ya taahhüt etme gibi) zorunluluğunun getirilmesi.

3) Gelişmiş üniversitelerden diğer üniversitelere geçişi teşvik edici tedbirlerin alınması.

4) Kamu üniversitelerince yurtiçi ve yurtdışında lisansüstü eğitim yaptırılmış veya mecburi hizmet karşılığı yurtdışında görevlendirilmiş kişilerin vakıf üniversitelere geçmelerini engellemeye yönelik ve uluslararası standartların müsaade ettiği ölçüde, mecburi hizmet sürelerinin arttırılması.

II) Ders programlarının entegrasyonu

Kamu üniversiteleri ile vakıf üniversiteleri arasında eğitim-öğretim birli-

ğini sağlamak amacıyla, yükseköğretim Kurulu denetimlerinin sıklaştırılması düşünülebilir. Bazı derslerin seçmeli konuların vakıf üniversiteleri insiyatifine bırakılacak olsa dahi, YÖK tarafından belirlenecek ana çerçeve programına uyma zorunluluğu mutlaka korunmalıdır.

III) Üniversite-iş yaşamı birlikteliğinin sağlanması

Yıllardan beri sözü edilen ancak canlı örneklerine bir türlü rastlanılamayan hususlardan birisi de Üniversite endüstri işbirliğidir. Bu işbirliğinin sağlanamayışının değişik nedenleri olabilir. Ancak bu nedenlerin başında projeden sağlanan hasılatın en fazla %35'inin katkısı olan elemanlara dağıtılabiliyor olmasına neden olan Döner Sermaye Yönetmeliği ve diğer yasal mevzuattır. Vakıf Üniversitelerinin ise bu düzenlemeyi aşan değişik imkanları mevcuttur. Özellikle herhangi bir holding veya sosyal topluluktan himaye gören vakıf üniversiteleri ile de rekabette öne çıkabilirler. Kamu üniversiteleri ile de rekabette öne çıkabilirler. Kamu üniversiteleri açısından bu olumsuz olgu, Döner Sermaye Yönetmeliği'nin yeniden gözden geçirilmesi ve rekabeti önleyici durumların ortadan kaldırılması ile önlenir. Bu durum sağlandığında vakıf üniversiteleri endüstriden aldıkları projeleri kamu üniversiteleri ile müştereken yürütülebilirler ve böylece bir kamu-vakıf üniversitesi birlikteliği sağlanabilir.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
REKTÖR: PROF. DR. BÜLENT BERKARDA

Bu konuda çeşitli görüşler ifade edilmektedir. Vakıf Üniversitelerinin yapıları, kapsamaları, konuları çeşitli ve heterojendir. Bu konuların Üniversitelerarası Kurul gündemine alınıp müzakere edilmesinin uygun olacağını düşünüyoruz.

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ **REKTÖR:PROF.DR.GÜLSÜN SAĞLAMER**

Ülkemizde üniversitelere yoğun talebin devlet üniversiteleri tarafından karşılanamaması ve bir rekabet ortamının sağlanması açısından Vakıf üniversitelerinin kurulmasına ilke olarak karşı olunmamakla birlikte, Vakıf Üniversiteleri ile devlet üniversiteleri arasında sağlıklı bir ilişki ve etkileşim kurulabilmesi için,

1) Vakıf üniversiteleri, "üniversite" olma özelliğini sağlayacak eğitim, bilgi üreten araştırma ve bilgiyi topluma yansıtacak bir yapılanmayı sağlamalıdır. Bu husus hem kuruluş aşamasında, hem de faaliyetleri sırasında denetlenmelidir. Bu amaçla, vakıf üniversitelerinin bütçelerinin belirli bir oranının araştırma ve geliştirilmeye ayrılması zorunluluğu getirilmelidir.

2) Vakıf üniversitelerindeki eğitim alanları, Devlet Planlama Teşkilatınca belirlenen ülkemizin işgücü ihtiyaçları gözönünde tutularak belirlenmelidir.

3) Vakıf üniversiteleri öğretim üyesi yetiştirme işlerine de önem vermeli, orta ve uzun vadede bunun planlamasını yapmalıdırlar. Kısa vadede vakıf üniversitelerinin öğretim üyesi ihtiyaçları devlet üniversiteleri tarafından karşılanabilir.

4) Vakıf üniversitelerinin işlevlerini yerine getirebilmeleri bakımından, bunlara devlet bütçesinden bir yardım yapılması zorunlu ise de, ilke kaynaklarının kıt olması nedeniyle, bu yardım devlet üniversitelerinin ihtiyaçları için zorunlu ödeneklerden kesinti yapılmadan onların aleyhine olmayacak şekilde düzenlenmelidir.

5) Vakıf üniversiteleri ile devlet üniversiteleri arasındaki ilişki ve etkileşim Yüksek Öğretim Kurulu tarafından belirli esaslara bağlanmalıdır.

6) Vakıf üniversitelerinin belirli siyasi görüş ve inançlara yöneltmiş paravan kurumlar haline getirilmemesine dikkat edilmelidir.

İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ REKTÖR:PROF.DR.ERDAL SAYGIN

Vakıf üniversitelerinin çeşitli mali ve idari konularda elde ettiği kolaylıklar gözönüne alındığında, Devlet üniversitelerinin zamanla 1991 yılında 2547 Sayılı Kanuna eklenmiş 19. maddede belirtilen mali hükümlerin uygulandığı özel statülü devlet üniversitelerine dönüştürülmesi gerekli görülmektedir. Zira, yükseköğretim kurumlarımızın sadece katma bütçe ile işlevlerini yerine getirmesi mümkün değildir.

Devlet Üniversitelerindeki nitelikli öğretim elemanları, istihdam koşulları daha uygun olan vakıf üniversitelerinde giderek artan sayıda görev almaktadırlar. Bu eğilim yeni vakıf üniversitelerinin açılmasıyla birlikte doğal olarak artış gösterecektir. Bu ise, yeni kurulan üniversitelere öğretim elemanı temininde güçlük yarattığı gibi, eski üniversitelerden daha fazla öğretim elemanı kaybına neden olacaktır. Bu durumun düzeltilmesi için, devlet üniversitelerinde görevli öğretim elemanlarının, mali ve sosyal durumlarını iyileştirici önlemlerin alınması şarttır.

Vakıf üniversitelerinin sahip olduğu fiziksel olanaklar ve nitelikli insan gücü gözönüne alındığında, bugün az sayıda devlet üniversitesinin bunların bir kısmı ile entegre olabilecek olanaklara sahip olduğu söylenebilir.

Günümüzde, devlet üniversiteleri Yükseköğretim Kurumu tarafından belirlenen bir şablona bağlı olarak yapılanmak durumundadır. Oysa, vakıf üniversiteleri kurumsal yapılanmalarda özerktirler. Bu yapısal farklılık, eğitim kurumları arasındaki eğitim-öğretim ve araştırma birlikteliğini de zorlaştırmakta ve entegrasyonu güçleştirmektedir. Bu nedenle, devlet üniversitelerine de bu entegrasyonu kolaylaştıracak ve bilimsel rekabet ortamını renklendirecek biçimde esnek yapılanma olanaklarının tanınması gerekmektedir.

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR: PROF. DR. NİHAT BAYŞU

Üniversiteler eğitim-öğretimin yanında bilgi ve teknoloji üreten, ürettiği bilgi ve teknolojiyi ihraç eden kuruluşlar olmalıdır. Ancak kısıtlı imkanlarda Kamu üniversitelerinin çoğunun bahse konu bu görevleri yerine getirdiği söylenemez.

Vakıf üniversitelerine gelince, Kamu üniversitelerine göre imkanları oldukça fazladır. Esasen Kamu üniversitesi, Vakıf üniversitesi ayırımı yapmak yanlıştır. Çünkü ister Kamu üniversitesi, ister Vakıf üniversitesi olsun, bunlar ülke sorunlarına çözüm arayan kuruluşlar olmalıdır. Ancak Vakıf üniversitelerinin mali, idari özerklikleri ve öğrenci kabul şekilleri Kamu üniversitelerinin aleyhine bir durum arz etmektedir. Vakıf Üniversitelerinin bu ayrıcalığı, Kamu üniversitelerinin içine sinmemektedir. O halde Vakıf üniversitelerinin gerek mali, gerek idari özerklikleri ve gerekse öğrenci kabul şekilleri yeniden gözden geçirilmelidir. Elbette Vakıf üniversitelerinin de sorunları mevcuttur. Fakat bu sorunlar, Kamu üniversiteleri tarafından kabul edilebilir, bir çözüme kavuşturulmalıdır. Vakıf üniversitesi, Kamu üniversitesi entegrasyonundaki en önemli husus bunların eğitim kadrolarını eşit şartlara getirilmesidir. Kamu ve Vakıf üniversiteleri arasında sağlıklı bir rekabet ortamı oluşturulmalıdır. Her iki tip üniversite için geçerli bir kalite kontrol sistemi kurulmalıdır.

Kamu üniversitelerinin bugünkü idari ve mali yapıları ile bir yere gitmeleri mümkün değildir. Aşırı talep karşısında vakıf üniversitelerinin kuruluşu teşvik edilmekte, böylelikle bu kuruluşlar Kamu üniversiteleri karşısında güçlenmektedirler. Vakıf üniversiteleri sahip oldukları avantajlarla, istedikleri elemanları alabilmekte ve bu da Kamu üniversitelerin karşısında Vakıf üniversitelerinin kalitelerini yükseltmektedir. Bu durumda Vakıf üniversiteleri ile Kamu üniversitelerinin entegre olmaları oldukça zor görünmektedir. Kaldı ki bugün Kamu üniversiteleri arasında bile yeterli entegrasyon yoktur.

Bu iki tip üniversitenin entegrasyonu için, Vakıf üniversitelerinde olduğu gibi Kamu üniversitelerine de mali serbestlik verilmelidir. Kamu üniversitelerine torba bütçe ve torba kadro ihdas edilmelidir. Rektörler Devlet kapısında para peşine düşmekten kurtarılmalıdır. Nasıl ki Vakıf üniversitesi öğrencisinin katkı payını kendisi belirliyorsa, Kamu üniversitesi de bunu yapabilmelidir. Oysa bunun belirlenmesi Kamu üniversitelerinin de Bakanlar Kurulunca yapılmaktadır.

Sonuç olarak sistemin daha iyi işlemesi için çaba sarf edilmeden Vakıf üniversiteleri ile Kamu üniversitelerinin entegrasyonunu sağlamak mümkün görülmemektedir. Entegrasyon sağlamadaki en önemli (şart) imkanlar arasındaki farkı Kamu üniversiteler lehine en aza indirmek ve kalitedeki eşitsizliği ortadan kaldırmaktır. Ancak o zaman, her iki tip üniversite ortak bir zeminde buluşabileceklerdir.

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ **REKTÖR:PROF.DR.OSMAN TEKİNEL**

Ülkemizde faaliyette olan 61 üniversiteden 6 adedi vakıf üniversitesi olup, bunlar;

FATİH ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL):Fen-Edebiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Hemşirelik Yüksekokulu

BİLKENT ÜNİVERSİTESİ (ANKARA):Fen Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, İşletme Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Turizm ve Otel İşletme Yüksekokulu, Uygulamalı Yabancı Diller Yüksekokulu

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL):Diş Hekimliği Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İletişim Fakültesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Tıp Fakültesi

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ (ANKARA):Fen-Edebiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Hemşirelik Yüksekokulu, Sağlık İdaresi ve İşletmesi Yüksekokulu

BİLGİ ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL):Fen-Edebiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İletişim Fakültesi

KOÇ ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL):Fen-İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'dir.

Bu Vakıf Üniversitelerinde genellikle sosyal ve iktisadi ağırlıklı eğitimler tercih edilmektedir. Çünkü bu dallarda altyapı oluşturmak daha kolay olmaktadır.

Lise mezunu gençlerimizin hemen hemen tamamına yakın bir kısmı üniversitelere girerek okumak arzusundadır. Türkiye'de bir Yüksek Öğretim Programına giremeyenler ise yurt dışında bir kısmı da tasvip edemeyeceğimiz şartlarda ve eğitim seviyesinde okuma durumundadır. Okumak isteyen insanımıza okuma imkanlarının verilmesi gerekmektedir. Bu imkanları sağlayacak seçeneklerden biri de Vakıf Üniversiteleridir. Dolayısıyla Vakıf Üniversitelerinin hatta Özel Üniversitenin kurulmasına müsaade edilmelidir. Ülkemizde kurulmuş 6 Vakıf Üniversitesi bir süredir faaliyet göstermekte olup, iyi ve iyi olmayan yönleri az çok anlaşılmaya başlanmıştır. Okumak isteyen gençlerimize imkan sağlamış olması tasvip edilir bir olaydır. Ancak Devletin bu üniversitelere öğrenci başına sağladığı katkı Devlet Üniversitelerine sağladığının üzerindedir. Bu durumda Vakıf Üniversiteleri Devlet Üniversiteleri karşısında avantajlı bir konuma sahip olmaktadır. Dolayısıyla Devlet Üniversitelerden ücret fazlalığı nedeniyle yetişmiş öğretim elemanı, kolaylıkla Vakıf Üniversitelerine transfer edilebilmektedir. Bu nedenle kurumlar arası haksız rekabet ortamı oluşmaktadır. Açıklanan nedenlerle Vakıf Üniversitelerine olan devlet katkısı

azaltılmalı, söz konusu Üniversiteler vakıfların bulacağı kaynaklarla desteklenmelidir.

Öğretim Üyesi yetiştirmek ve bulmak zor bir olaydır. Vakıf Üniversitesinin bulunduğu büyük şehirlerdeki Devlet Üniversitelerinde yeterinden fazla Öğretim Üyesi mevcut olup, bu bölgelerdeki Devlet Üniversitelerinin sahip olduğu altyapının da hayli iyi durumda olduğu bilinmektedir.

Vakıf Üniversitelerinde eğitim-öğretim seviyesi denetlenmeli ve bunun için de YÖK kontrolünde olmak kaydıyla öğrencinin ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesinde belirli bir standart oluşturulmalıdır. Bu amaçla Vakıf Üniversitesi ve Devlet Üniversitesinin işbirliği yapabilmelerini sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır. Devlet Üniversitelerindeki öğretim üyeleri Vakıf Üniversitelere ücret karşılığı katkı sağlayabilmeli ve Devlet Üniversitelerindeki laboratuvar imkanlarından, Fen ve Sosyal Bilimleri Enstitüsü imkanlarından ücret karşılığında Vakıf Üniversiteleri faydalanabilmelidir. Böylece ülkemizin sahip olduğu imkanların iyi kullanılmasını sağlayacak karşılıklı yardımlaşma ile Vakıf Devlet Üniversitesi işbirliği geliştirilmelidir.

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ **REKTÖR: PROF. DR. TÜRKAY TÜDEŞ**

Ülkemizde vakıf temeline dayanan özel üniversitelerin sayıları giderek artmaktadır. Bu sayının daha da artması, çeşitlenmesi beklenmektedir. Bu istenilen bir durumdur. Bu tür üniversite modellerinin gelişmesi için işlemlerin daha da kolaylaşması, başka bir deyişle, bu üniversitelerin teşvik edilmesi gerekmektedir.

Ancak, bu üniversitelerin ve tüm Devlet üniversitelerinin akredite mekanizması aracılığı ile kalite denetimine açık olması ve bu sistemin yerleştirilmesi gereklidir.

Burada belirtmek istenen husus özetle şudur;

Özel Üniversiteler, vakıf üniversiteleri desteklenmeli, sayıları çoğalmalıdır. Ancak, uluslararası akreditasyon sistemi tüm kurul ve koşulları ile işletilerek kalitenin artırılması yönünde rekabet ortamı sağlanmalıdır.

Akreditasyon yanında mesleki uygulama yetkisi için mezuniyet sonrası değerlendirme ve belge sisteminin getirilmesi gerekmektedir.

Özel üniversiteler ve vakıf üniversiteleri bir yandan desteklenirken, diğer yandan da akreditasyon ve mezuniyet sonrası meslek uygulama yetki sınavları sistemi ile tüm yüksek öğretime kalitenin denetimi sağlanacaktır.

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR: PROF. DR. BEŞİR ATALAY

Türkiye'de vakıf üniversitelerinin kurulması üniversite sistemine yeni bir canlılık ve hareketlilik kazandırmıştır. Bu hareketlilik iki yönde olmaktadır. İlk olarak kurulan bu yeni üniversite ve açılan yeni bölümler hem üniversiteyi girecek öğrencilerin hem de öğretim elemanlarının önlerindeki seçenekleri artırmaktadır. İkinci olarak da devlet üniversiteleri ile vakıf üniversiteleri arasındaki kaliteyi artırıcı bir rekabet ortamı oluşmaktadır. Bu nedenle mevcut vakıf üniversitelerinin gelişmesi ve yeni vakıf üniversitelerinin kurulması teşvik edilmelidir.

Ancak devlet üniversitelerinin vakıf üniversiteleri ile rekabet edebilmesi için yeni bazı düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Vakıf üniversiteleri, plan, program ve harcamalarında önceliklerini belirlerken tam bir serbestlik içerisinde karar verebilmektedirler. Bu serbestlik devlet üniversitelerine kıyasla onların rekabet gücünü önemli ölçüde artırmaktadır. Vakıf üniversiteleri, yüksek maaş ve cazip imkanlar teklif ederek, devlet üniversitelerindeki yetişmiş, kaliteli elemanları kendi bünyelerine çekmektedirler. Bu durum öğretim elemanlarının lehine fakat devlet üniversitelerinin aleyhine sonuçlar doğurmaktadır. Bu çerçevede rekabetin tesisi için devlet üniversitelerinde de ücret esnekliğine imkan tanıyan bir sözleşme serbestliği sistemi getirilmelidir. Böyle bir esneklik bulunmadığı için kadro sıkıntısı bulunmayan üniversitelerin bile yetişmiş akademik personeli vakıf üniversitelerine transfer edilmektedir. Nitekim bu çerçevede üniversitemizden üç öğretim üyesi vakıf üniversitelerine geçmiştir.

Ayrıca vakıf üniversiteleri bürokratik ve mali engellerle karşılaşmadıkları için, en yeni teknolojilere hızlı biçimde ulaşabilmektedirler. Devlet üniversitelerinin böyle bir esnekliği bulunmamaktadır. Devlet üniversitelerine de bütçesini kullanmada bir serbestlik tanınması, devlet üniversitelerinin verimliliğini önemli ölçüde artıracaktır.

Bölüm veya fakültelerin açılmasında, öğretim üyesi sayısı veya teknolojik altyapı konusundaki asgari şartların belirlenmesinin standart geliştirmek bakımından gerekli olduğu düşünülebilir. Ancak bu standartlaşma, gerek devlet gerekse vakıf üniversitelerini tek tip üniversiteye dönüştürecek bir merkezleşme şeklinde olmamalıdır. Üniversite sistemi, kalite ve verimliliği artıracak şekilde çoğulcu ve rekabetçi bir ortam oluşturmayı öngören bir yapıya dayandırılmalıdır. Bu çoğulcu ortam, çeşitliliği artırarak ve kalitenin gelişmesine önemli ölçüde katkıda bulunacaktır. Vakıf üniversiteleri bu gelişmeyi hızlandırıcı bir rol üstlenmiştir. Devlet üniversitelerinin de bu yarışta yer alması gerekmektedir. Bu çerçevede devlet ve vakıf üniversiteleri arasında dayanışma ve işbirliğinin geliştirilmesine yönelik düzenlemelerin yapılması, Türk yükseköğretim sisteminin önünü açacak bir adım olarak düşünülebilir.

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR:PROF.DR.ATIF URAL

1-Vakıf üniversiteleri ile devlet üniversiteleri arasında doğması kuvvetle muhtemel ücretlere ilişkin rekabetin önlenmesi gereklidir.

2-Vakıf üniversiteleri genel bütçeden aldıkları (şişirilmiş bütçelerinin) %45'ine ulaşan katkı paylarıyla devlet üniversiteleri ile rekabet etmektedirler. Bu durumun önlenmesi gerekir. Nasıl? Yapılan devlet yardımının kaldırılmasıyla. Ayrıca, diledikleri ücreti de öğrenciden alabilmektedirler.

3-Vakıf üniversitelerinde öğretim üyesi ile personele ülkemiz gerçeklerinin çok üzerinde ücretler ödenmektedir. Bu ödemeler genel bütçeden alınan devlet yardımı ve öğrenciden alınan aşırı ücretlerle mümkün olmaktadır.

4-Böylece vakıf ve devlet üniversiteleri arasında bir kaynak aktarımı yaratılmaktadır. Oysa, bu haksız rekabete neden olmaktadır. Ayrıca bu gibi gelişmeler devlet üniversiteleri aleyhine olmaktadır.

5-Vakıf üniversitelerinde olduğu gibi Kamu üniversitelerinde de öğrenci sayısı azaltılmalıdır.

KOÇ ÜNİVERSİTESİ **REKTÖR:PROF.DR.SEHA TİNİÇ**

Vakıf üniversiteleri ülkemizin yükseköğretim sisteminde şiddetle ihtiyaç duyulan kaynakları artırmış, yeni bir zihniyet ve çeşitlilik getirmiş, rekabeti güçlendirmiştir. Üniversiteler arasındaki uyumlu ilişkiler ve rekabet (husumetle karıştırılmaması gerekir) hem öğrencilerin, hem de öğretim üyelerinin yararına. Başarılı olmayı teşvik eder.

Vakıflarca kurulan üniversiteler idari ve mali özerkliğe sahip oldukları için misyonlarına uygun kurumsal yapılar ve ücret sistemleri geliştirebilmektedir. Genellikle, öğretim üyelerini sözleşme ile kadrolarına almakta ve meritokrasiye dayanan maaş sistemleri uygulamaktadırlar. Sözleşmelerin yenilenmesi performansa bağlı olduğu için emekliliğe kadar süren otomatik bir iş güvencesi söz konusu değildir. Kamu üniversitelerinde ise öğretim elemanlarının özlük hakları değişik bilim alanları arasındaki arz ve talep farklarını yansıtmadığı gibi liyakatla da orantılı değildir. Çalışkan ve başarılı bir profesör ile başarısız meslekdaşı aşağı yukarı aynı maaşı almaktadır. Bu durumda, kamu üniversitelerinde görevli öğretim üyeleri arasında hakikaten çalışkan ve başarılı olanlarının Vakıf Üniversitelerine geçmek istemesi yadırganmamalıdır.

Kamu üniversitelerinin de geniş fasıllı torba bütçe yöntemiyle çalışabilmesine ve liyakata dayanan ücret sistemi uygulamasına imkan verildiği takdirde yükseköğretim sisteminde rekabeti teşvik eden bir entegrasyon sağlanmış olur. Ancak, üzerinde titizlikle durulması gereken asıl önemli konu ülkemizdeki üniversitelerin dünyanın gelişmiş ülkelerindeki çağdaş eğitim sistemleri ile entegrasyonudur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖR:PROF.DR.ÖMER FARUK BATİREL

Anayasamızın 130. maddesi, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından devletin gözetim ve denetimine tabi yükseköğretim kurumlarının kurulabileceğini öngörmüştür.

Maddede kazanç gayesi gütmek öngörülmesine rağmen vakıf yüksek öğretim kurumları özel üniversite şeklinde algılanmakta, hatta kimi kurumlarda öğrenim ücretleri ve programlar konusunda özel piyasa koşullarına benzer politikalar izlenmektedir.

Vakıfların üniversite adını taşıyan yükseköğretim kurumları kurabilecekleri Anayasal olarak yoruma açık olmakla birlikte, vakıflar, üniversite adıyla kuruluşu tercih etmektedir.

Vakıf yükseköğretim kurumlarının yükseköğretime giriş sistemindeki yerleri, bu kurumları tercih sıkıntılarını yansıtmaya başlamıştır. Üniversite kurmak için malvarlığı tahsis eden vakıfların, vakıf senetlerindeki kuruluş amaçları, maksatları ile mahsur olması gereken kaynakları gözetilmeden, siyasal ve sosyal prestij maksadıyla kuruluşa gidilmekte, hatta sadece üniversite kurmak için vakıf kurulmaktadır.

Vakıf üniversitelerinin özellikle öğretim elemanı altyapısı konusunda, devlet üniversitelerine dayanması ve öğretim elemanı yetiştirme planlarının olmayışı kontenjan ve seviye farkları, rekabet adı altında, eğitim öğretim kalitesini zedelemekte, devlet üniversitelerini yıpratmaktadır.

ÇÖZÜMLER :

- 1) Vakıf üniversitelerinin ücret politikalarında, kazanç gayesi güdülemeyeceğinden kamusal fiyat esas olmalıdır.
- 2) Vakıf üniversitelerine tahsis edilen malvarlığının tahsisi yapan vakfın amaçlarının Anayasamızın yükseköğretimle ilgili amaçları ile tutarlı olmasına özen gösterilmelidir.
- 3) Vakıf üniversitelerine kuruluştan önce, temel düzeyde kendi yetiştirdiği öğretim elemanı, makine teçhizat ve bilgi ve veri sistemlerini hazırlama konusunda zorunluluk getirilmelidir. Bu konuda Yükseköğretim Kurulunun geçtiğimiz dönemdeki olumlu politikaları geliştirilmelidir.
- 4) Vakıf üniversitelerinin ekonomik güç odakları ve kişilerin egemenliği çerçevesinde yönlendirilmesi, bilimsel özerkliği zedeleyici politikalar izlemesine ilişkin yapılanmalar önlenmelidir.
- 5) Bu yükseköğretim kurumları içinde asgari ve optimum büyüklük ve kontenjanlar ve tabanlar geliştirilmelidir.
- 6) Eşit olmayan koşullarda hizmet sunan, devlet üniversiteleri ile olamayacak olan bir rekabet sistemi vurgulanmamalı ve zorlanmamalıdır.

MERSİN ÜNİVERSİTESİ REKTÖR:PROF.DR.VURAL ÜLKÜ

Vakıf Üniversiteleri bilindiği gibi, özde Yükseköğretimde Devlet olanaklarına ek bir potansiyel yaratmak ve özel sektöre "daha iyi yetişmiş" eleman sağlamak amacı ile kurulmuşlardır. Bu amaca bakıldığında bu Üniversitelerin:

- a) Önce kendi kaynaklarını kendilerinin yaratmaları
- b) Devlet Üniversitelerinden daha kaliteli bir eğitim sağlamak gibi bir iddiaları vardır.

Ancak bugüne kadar gerçekleşen duruma bakıldığında her iki noktanın da gerçekleştirilme oranının çok düşük olduğu görülmektedir. Çünkü Vakıf Üniversiteleri hem devletten oldukça büyük bir pay almakta, hem de ancak istihdam konusunda sorunsuz ya da en az sorunlu dallarda eğitim-öğretim yaparak ek potansiyel yaratma konusunda da çok yararlı olamamaktadır. Açıkça söylenebilir ki, bugün Vakıf Üniversitelerinin bu "popüler" bölümlere aldıkları öğrenci sayısı kolaylıkla devlet üniversitelerinin sadece "para getirebilen" disiplinlerde eğitim-öğretim yapmaları kısıtlanmaları, son derece önemli temel bilimler konusunda da öğretimleri belli ilkeler doğrultusunda zorunlu hale getirilmelidir.

Bir yandan öğrencilerden neredeyse "astronomik" ücretler alan, diğer yandan devletten kaynak yaratan Vakıf Üniversiteleri sağladıkları ekonomik potansiyelle öğretim üyeleri için bir çekim odağı olmaktadır. Böylece Vakıf Üniversiteleri Devlet Üniversitelerinin aleyhine işleyen birer kurum haline dönüşmektedirler.

Vakıf Üniversiteleri sadece "meslek adamı yetiştirme" gibi bir amaca bağlanınca, "bilim üretme ve yayma" gibi Evrensel Üniversite kavramından uzaklaşmakta ve böylece "Üniversite" olmaktan uzağa düşmektedirler.

Vakıf Üniversiteleri ister istemez bağlı oldukları Vakfın birer ögesi durumundadırlar. Dolayısıyla bu Üniversitelerin kendi Vakıflarının amaçları dışında davranmaları beklenemez. Bu ise bugünkü Türkiye koşullarında çok büyük tehlikeleri içermektedir. Atatürk Türkiye'sinin temel ilke ve inançlarına ters ya da uyumsuz Vakıfların kuracakları Vakıf Üniversitelerinin denetim dışı kaldıklarında bir süre sonra günümüzün sorunu haline gelen İmam-Hatip Liselerine dönüşme tehlikesi her zaman var olacaktır.

Vakıf Üniversiteleri ile Kamu Üniversitelerinin entegrasyonu konusunda şu öneriler yapılabilir.

1- Vakıf Üniversiteleri savundukları gibi kendi kaynaklarını kendileri yaratmalıdır.

2- Vakıf Üniversiteleri ücret politikası dışında Türkiye'de uygulanan Yükseköğretim yasasına aynen uymalı, kendilerine hiçbir ayrıcalık tanınmamalıdır.

3- Vakıf Üniversiteleri öğretime açmak istedikleri Bölümlerin yanında, sayısı ve isimleri bir bir üst Yükseköğretim Kurulunca belirlenecek dallarda da öğretim yapmaya zorunlu olmalıdır.

4- Vakıf Üniversiteleri nitelikli biçimde Lisansüstü çalışmalar yaptırılabilir donanım ve kadroya sahip olmalıdır.

5- Vakıf üniversitelerinin Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ilkeleri ile çelişmeyecek bir eğitim-öğretim sürdürmeleri mutlaka denetlenmeli, aksi durumda hızlı bir yasal müdahale imkanı sağlanmalıdır.

MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ **REKTÖR:PROF.DR.TAMER BAŞOĞLU**

Ülkemizde ilk özel Yüksek Öğretim Kurumları 1960'lı yıllarda çeşitli öğretim alanlarında "Yüksek Okul" ismi altında ortaya çıkmış ve özellikle 1970'li yılların başında bu kurumlarda ortaya çıkan büyük ölçüdeki sorunlar karşısında 1472 Sayılı Yasa ile bu kurumlar, mevcut Yüksek Öğretim Kurumlarına (Akademi ve Üniversitelere) bağlanılmıştır.

Bu özel Öğretim Kurumlarında kapatılmaya varan sorunları şu başlıklar altında toplayabiliriz.

- Bu kurumların eğitim için değil ticaret için kurulması,
- Yetersiz bina ve teçhizat ile yetersiz ve kalitesiz eğitim sonucu birer pahalı diploma kaynağı haline gelmeleri,
- Kapasitelerinin çok üstünde öğrenci almaları,
- Milli Eğitim Bakanlığı'nın dolayısıyla resmi Yüksek Öğretim Kurumlarının denetim ve desteğinden uzak bulunmaları,
- Resmi Yüksek Öğretim Kurumları öğretim üyelerinin bu kurumlarda geçmeleri o günün şartlarında yüksek sayılabilecek ders ücreti ile derse gitmeleri sonucu hem bu kurumlarda hem de Kamu Kurumlarında yeterince randımanlı görev yapamamaları,
- Tüm bu olumsuzlukların öğrenci olayları için zemin teşkil etmesi

İşte bu sorunlar karşısında devletleştirilen bu özel Yüksek Öğretim Kurumları kötü bir örnek olarak Milli Eğitim Tarihimizde yer almaktadır.

1981 yılında 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu 3708 Sayılı Kanun ile değişik 4. maddesi ve 2880 Sayılı Kanunun Ek-2. maddesi ile Vakıf Üniversitelerinin kurulması dolayısıyla Özel Yüksek Öğretim Kurumlarının açılması yeniden gündeme gelmiştir.

Bu yasaya göre çıkarılan "Vakıf Yüksek Öğretim Kurumları Yönetmeliği" ile "Vakıflarca Kurulacak veya Kurulmuş Yüksek Öğretim Kurumlarına Üniversite adı Verilmesi Esaslarına İlişkin Yönetmelik" ile Vakıf Üniversitelerinin kurulmaları ve faaliyetleri bazı esaslara bağlanmıştır.

Buna göre Vakıf Yüksek Öğretim Kurumlarının her yıl faaliyet raporlarını Yüksek Öğretim Kuruluna sunmaları ve yılda en az bir defa Yüksek Öğretim Kurulunca denetlenmeye ve değerlendirilmeye tabi tutulmaları esasa bağlanmıştır. Temelde kar amacı gütmeyen ve gelirleri Vakıf mülküne devredilen bu kuruluşların Milli Eğitimimize yararlar getireceği şüphesizdir.

Ancak son günlerde Devlet Üniversitelerinde görevli öğretim üyelerinin üç misline varan maaş karşılığı Vakıf Üniversitelere transfer edilmeleri düşündürücüdür. Bu durum Devlet Üniversitelerinin geleceği açısından kaygı yaratmaktadır.

Devlet Üniversitelerinin, Vakıf Üniversitelerinin kendi kadrolarını kuruncaya kadar öğretim elemanı yardımında bulunmaları ne kadar doğal ise, Vakıf Üniversitelerinin de Devlet Üniversitelerinin öğretim elemanlarını farklı maaşlarla kurumlarından ayrılmalarının o derece doğal olmaması gerekmektedir.

Bu durumun en rasyonel çözümü her iki Kurumun ücret sistemlerini bir statüye kavuşturmasıdır.

Ayrıca, geçmişteki deneyimlerden de yararlanılarak Vakıf Üniversitelerinin Yüksek Öğretim Kurulunca ciddi denetim altında tutulmalı, özellikle mali kaynaklarının bu denetimlerde gözönüne alınarak bu kurumların amaçlarından sapmaları önlenmelidir.

Son olarak Vakıf Üniversitelerinin faaliyet gösterecekleri meslek dallarının Ülkemizin istihdam politikası gözönünde tutularak tespit edilmesi de yararlı olacaktır.

MUĞLA ÜNİVERSİTESİ REKTÖR: PROF. DR. ETHEM RUHİ FİĞLALİ

Ülkemizde yaşanmakta olan yüksek öğrenim sorunu had safhaya ulaşmış ve ivedi çözüm bulunmasını gerektirir hale gelmiştir. Yüksek öğrenim görmüş nüfus oranı, gelişmiş ülkelere nazaran çok yetersiz seviyede kalmıştır. Bu yüzden çeşitli çözüm önerileri geliştirilmektedir. Bunlardan birisi de vakıf üniversiteleridir.

1) Vakıf Üniversiteleri Uygulamasının Ortaya Çıkışı

1980'li yıllar, hem yüksek öğrenim sorununun iyice belirginleştiği, hem de soruna çözüm arayışlarının yoğunlaştığı bir dönemdir. Keza 1982 Anayasasının 130. maddesine konan bir hükümlerle, vakıflar yoluyla üniversite kurma imkanı sağlanmış, dolayısıyla üniversiteler üzerinde kamu tekeli kalkmıştır.

Genel olarak bakıldığında, özel eğitim kurumlarının ortaya çıkması, devletin eğitim alanında yetersiz kalmasına bağlanmaktadır. Türkiye'de özel öğretim kurumları, önemli gelişmeler sağlamışlardır. Bu durumun bir uzantısı olarak 1980'li yıllarda vakıf üniversiteleri gündeme gelmiştir. Bu vakıf üniversiteleri, kanunda gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile devletin gözetim ve denetimine tabi olarak faaliyet göstermektedirler.

Vakıf kurumlarının eğitim çalışmaları Osmanlı döneminde de çok geniş bir şekilde uygulanmıştır. Sıbyan mektepleri ve medreseler, vakıfların kurduğu eğitim-öğretim kurumlarıdır. Devlet bu kurumlarda, muallimlerin "müderris" (Profesör) sıfatını alması, eğitim standardının belli bir seviyede tutulması, müfredatın belirlenmesi gibi alanları düzenlemekle yetinmiştir. Özetle, Osmanlı'da devlet otoritesi, tamamen özel imkanlarla ve hayri maksatlarla açılmış "medrese" nin hem müfredatına, hem sınıf geçmesine dair esaslar koymuş ve vakıf sorumlularını da bu esasları ve uygulanmasını takiple görevlendirmiştir.

Tarihimizde vakıfların, eğitim sistemimizin temel direğini oluşturduğu görülmektedir. Günümüzde ise devletin sağladığı gelirlerle, artan nüfusa uygun yüksek öğretimin gerçekleşmesi, yeni üniversitelerin kurulması ve bunların donatılması mümkün görülmemektedir. Vakıf ve özel üniversitelerin kurulup yaygınlaşması, kaçınılmaz bir durum olarak ortaya çıkmıştır.

2) Vakıf Üniversitelerinin Fayda ve Sakıncaları

Ülkemizde vakıf üniversitesi uygulaması henüz tam olarak yerleşmemiştir. Vakıf üniversitelerinin sağlayacağı yararları gölgelemeyecek de olsa, bazı sorunlar ortaya çıkabilecektir. Bunların bazıları şunlardır:

a) Başlangıçta vakıf üniversitelerinin personel kaynağı doğal olarak kamu

üniversiteleri olacaktır. Kamu üniversitelerindeki yetişmiş bilim adamlarının vakıf üniversitelere transfer olmasıyla kamu üniversitelerinin güç kaybına uğraması muhtemeldir.

b) Vakıf üniversitelerinin ücret politikalarında belli bir standart olmadığından, öğretim üyelerinin gelirlerinde dengesizlikler ortaya çıkabilecektir.

c) Hukuki altyapı tam olarak oluşturulmadığından, öngörülemeyen aksaklıkların ortaya çıkması beklenebilir.

d) Vakıf üniversitelere yapılan devlet yardımı adaletsiz ve çok yüksektir. Bu yardım oranı, vakıf üniversitelerinin gerçek bütçelerinin, %10'unu kesinlikle geçmemelidir.

3) Bazı sorunların ortaya çıkma ihtimaliyle birlikte vakıf üniversitelerinin topluma sağlayacağı yararlar ise oldukça fazladır.

a) Vakıf üniversiteleri, yüksek öğretim oranı çok düşük olan ülkemizde daha fazla insana yüksek tahsil yapma imkanı sağlayacaktır.

b) Vakıf üniversitelerinin yaptığı harcama oranında devlet bu miktar tasarrufu, yine eğitim alanına yöneltmek eğitiminin güçlenmesine destek sağlayacaktır.

c) Vakıf üniversitelerinin kurulmasıyla, eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma alanlarında bir rekabet ortamı oluşacaktır. Bu rekabet ortamı, eğitim-öğretim ve bilimsel araştırmanın gelişmesini motive edici bir güç olacaktır.

d) Vakıf üniversiteleri tipik kamu kurumu hantallığından uzak olacağı için, yüksek öğretim dünyasına dinamizm getirecektir.

4) Kamu Üniversiteleri-Vakıf Üniversitelerinin Entegrasyonu için Bazı Öneriler

Gelecekte vakıf ve özel üniversitelerin yüksek öğrenim sistemi içinde yerini alacağı kesin bir realitedir. O halde vakıf-özel üniversitelerin yüksek öğrenim sistemine entegre edilmesinin yolları aranmalıdır.

Batılı ülkelerin çoğunda vakıf ve özel üniversitelerin oldukça yaygın olduğu gözlenmektedir. Vakıf müessesesini Osmanlı'dan örnek alan Batılı ülkelerde vakıf uygulaması oldukça yaygın iken, Türkiye'de ise oldukça cılız kalmıştır. Batı ülkelerinde vakıf üniversiteleri, yüksek öğrenim sistemi içinde önemli bir pay ve fonksiyon sahibidirler.

a) Vakıf üniversitelerle ilgili yasal düzenlemeler, hem uygulamanın yeni olması, hem de yasama organının bu konuda çekingen davranması nedeniyle kapsamlı olarak düzenlenmemiştir. İlk ve orta derecede özel öğretim kurumlarıyla ilgili oldukça gelişmiş ve ayrıntılı yasal düzenlemeler yapılmışken, vakıf üniversiteleriyle ilgili yasal düzenlemeler çok yetersizdir. Öncelikle hukuki bir alt yapı oluşturulmalıdır.

b) Vakıf üniversiteleri hızlı bir şekilde gelişme göstereceğinden, bu ge-

lişme çizgisini kısıtlamamak ve engellemek amacıyla yasal düzenlemeler teferruatlı olmaktan çok, genel ve çerçeve niteliğinde olmalıdır.

c) Devletin henüz emekleme aşamasında olan vakıf üniversitelerine maddi destek sağlaması oldukça yararlıdır. Ancak maddi imkansızlıklar içinde olan kamu üniversitelerinin de ihtiyaçları gözönünde tutulup denge sağlanmalıdır. Yukarıda ifade edildiği üzere bu destek kesinlikle %10 oranını aşmamalıdır.

d) Vakıf üniversitelerine yardım yapılırken ihtiyaçlara uygun alanlarda faaliyet gösterenlere öncelik verilmelidir.

e) Vakıf üniversitelerinin denetiminde akademik özgürlüğü zedelemeyecek bir şekilde müdahaleci olmayan sağlıklı bir denetim mekanizması kurulmalıdır.

f) Vakıf üniversiteleriyle, kamu üniversiteleri arasında öğretim seviyesinin yükseltilmesi, bilimsel araştırma alanlarında yapıcı bir rekabetin oluşması faydalıdır.

MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR:PROF.DR.HALUK İPEK

Vakıf Üniversiteleri kapasiteleri açısından bir miktar öğrencinin daha öğrenim görmesine olanak sağlamaktadır. Öğretim Üyesi bulma ve eğitimin kalitesinin artırılması imkanının ücret politikası nedeniyle daha kolay olacağı düşüncesini ortaya koymaktadır.

Bina, araç-gereç ve yerleşim yönünden Devlet Üniversitelerinden daha iyi imkana sahip olacağı anlaşılmaktadır.

Devlet Üniversiteleri ile Vakıf Üniversiteleri arasında uçurum yaratmadan fırsat eşitliğini sağlayacak denge kurulmalı, Yükseköğretimin temel unsurlarını, Yükseköğretim kanunu çerçevesinde, müstereklik zorunlu olmalıdır.

Bununla birlikte, kamu Üniversitelerindeki öğretim üyesi ücretinden daha yüksek ücret dolayısıyla alanlarında kendilerini kanıtlamış bilim adamlarını Vakıf Üniversitelerine kaymakta olup, bu gelişmenin süreceği anlaşılmaktadır. Bu nedenle, kamu üniversitelerine artık "nicelik" yerine "nitelik"e önem verilmesi gerektiği anlaşılmalı, ücret düzeyleri anlamlı ölçüde Vakıf Üniversitelerine kaymayı önleyebilecek düzeye getirilmelidir.

Öte yandan enstitüler düzeyinde öğrenime başlayacak olan vakıf üniversitelerine lisansüstü çalışmalar konusunda ülke düzeyinde bir standart getirilmeli; örneğin, lisansüstü çalışmalarda ilgili çerçeve yönetmeliği temel alınmalıdır.

Vakıf Üniversitelerinden ve yurtdışındaki çeşitli üniversitelerden kamu üniversitelerine gerekli koşullar sağlanmadıkça yatay ve dikey geçiş yapılmamalıdır.

Son yıllarda ülkemizde özel üniversiteler kurulması yönünde büyük çabalar görülmekte, Anayasa'ya uygunluk açısından bu teşebbüslerde vakıflar ön plana çıkarılmaktadır. Eğitimde Devlet olanaklarının sınırlı olması gözönünde tutulursa, bu gibi çabaların faydalı olacağı düşünülebilir.

Vakıf Üniversiteleri ve Kamu Üniversiteleri arasında sağlanacak entegrasyon iki açıdan olumlu katkılar sağlayacaktır. Bir açıdan vakıf üniversitelerinin kamu üniversiteleri ile birlikte bilgi ve teknoloji alış-verişi, yüksek öğretimde özerkliği, dinamizmi, çoğulculuğu, çok sesliliği bunların sonucu olarak da rekabeti ve kaliteyi getireceği söylenebilir.

Bir başka açıdan kamu üniversitelerinin vakıf üniversiteleri ile entegrasyonu, kamu üniversitelerinin özel sektörle olan ilişkilerini yükseltecektir. Bu sayede üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanması kamu üniversitelerinin fonksiyonlarını daha iyi yerine getirmesini sağlayacaktır.

NIĞDE ÜNİVERSİTESİ
REKTÖR:PROF.DR.RAMAZAN TAŞDURMAZ

Vakıf üniversiteleri-Kamu Üniversiteleri entegrasyonu içinde Kamu Üniversitelerinde görevli öğretim üyelerinin gereğinde Vakıf Üniversitelerde ders vermek üzere görevlendirilebilmeli veya tersi olmalıdır. Ayrıca Kamu Üniversitelerinde görevli öğretim üyelerinin bir veya iki yıl ara ile maaşsız izin verilerek Vakıf Üniversitelerde görevlendirilebilmeli Kamu Üniversitelerinde olduğu gibi öğrenciler yatay geçiş yapabilmeli diğer yandan Kamu Üniversiteleri kendi vakıflar kanalı ile fakülte veya yüksek- okul kurabilmelidir.

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ **REKTÖR:PROF.DR.OSMAN ÇAKIR**

Son yıllarda sayıları hızla artan vakıf üniversitelerinin daha çok İstanbul Ankara gibi büyük şehirlerimizde kurulduğu dikkati çekmektedir. Bunların, nüfusu 500.000'nin altındaki şehirlerimizde de kurulması yararlı olacaktır. Aynı şehirde hem kamu hem de vakıf üniversitelerinin bulunması halinde özellikle öğretim üyesi bazında işbirliği sağlamanın yararları olabilir. Özellikle tıp fakülteleri kurmak isteyen vakıf üniversitelerine bu konuda deneyimli, köklü kamu üniversitelerinin yardımlarının sağlanması gayet yararlı olur. Gerek kamu gerekse vakıf üniversiteleri birlikte büyük sanayi kuruluşları ile işbirliği halinde büyük araştırma projelerinin gerçekleştirebilirler. Ancak burada vakıf ve kamu üniversitelerinde öğretim elemanları arasındaki ücret eşitliğini sağlamak gerekir. Bu sağlandığı takdirde iki tip üniversite yönünde oluşacak öğretim elemanı hareketleri hem rekabet hem de verim yönünden büyük yararlar sağlayabilir.

ORTADOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖR: PROF. DR. SÜHA SEVÜK

Ülkemiz, yükseköğretimde karşı karşıya bulunduğu nicelik ve nitelik sorunlarını çözmek yolunda arayışlar içerisinde. Öncelikle nicelik sorununa bir çözüm olarak vakıf üniversiteleri gündeme gelmiş ve hayata geçirilmiştir. Bu üniversitelerin kurulmasındaki temel amaç, devletin kısıtlı olanaklarıyla sağlayamadığı yükseköğretim imkanını vakıfların yaratması ve belirli bir maddi güce sahip kişilerin bu imkandan yararlandırılarak devlet üniversitelerine olan nicelik baskısının azaltılmasıdır. Bu amaç çerçevesinde vakıf üniversitelerinden beklenen, mevcuda ek olarak artı değerler ve artı imkanlar yaratmaları; devletten de beklenen üzerindeki baskının azalmasıyla yükseköğretime sağladığı desteği artırmasıdır.

Ancak, gelişmeler tam anlamıyla bu beklentiler doğrultusunda olmamıştır. Olaya amaç doğrultusunda bakıldığında, gerçekten de vakıf üniversiteleri çok küçük istisnalar dışında maddi gücü olan ve devlet üniversitelerinde öğrenim görme şansını yakalayamayan bir kitleye yükseköğrenim imkanı sunmuştur. Bu kapsamda, amacın bir ölçüde yerine geldiği düşünülse de ülkemizde ortalama gelir düzeyinin oldukça düşük, üstelik gelir dağılımının da bozuk olduğu göz önüne alındığında geniş kitlelerin bu imkandan yararlanma şansının olmadığı ortaya çıkmaktadır. Nitekim, vakıf üniversitelerinin kontenjanlarını doldurmakta büyük ölçüde zorlandıkları gerçeği de bu savı kanıtlamaktadır.

Öte yandan, beklentiler açısından ele alındığında durum daha da kötüdür. Mevcut sisteme katkı ve yarar sağlaması amacıyla oluşturulan vakıf üniversiteleri büyük ölçüde kendilerini devlet üniversitelerine rakip olarak görmeye başlamışlar; devlet de bu haksız rekabeti bilerek veya bilmeyerek destekler duruma düşmüştür. Artı değer yaratmaları umulan vakıf üniversiteleri öncelikle kolay yolu seçmişler ve devlet üniversitelerinden öğretim üyesi transferine gitmişlerdir. Bu öğretim üyelerine devletin verebildiğinin ortalama üç katı civarında ücret ödemeye başlamışlar; bu şekilde yükselen bütçelerinin belirli bir oranı kadar da devletten katkı sağlamayı başarmışlardır.

Bu gelişmelerin sonucunda gelinen nokta şudur: Bugün nitelikli öğrencilerin hemen hemen tamamını devlet üniversiteleri eğitmektedir; ancak bu kurumlarda öğretim üyeleri çok düşük ücretler ve büyük imkansızlıklarla bu görevi sürdürmektedirler. Buna karşılık yüksek ücret alan nitelikli bir grup öğretim üyesi vakıf üniversitelerinde başarı düzeyi daha düşük bir grup öğrenciye eğitim vermektedir. Üstelik, devlet bu üniversitelere önemli ölçüde mali destek sağlamakta; bu şekilde de bir yandan başarı düzeyi daha düşük olan öğrencilere daha fazla harcama yaparken bir yandan da

ücretleri ve olanakları doğal olarak daha gelişkin olan bir grup öğretim üyesine yeni olanaklar için zemin hazırlamaktadır.

Bu değerlendirmeler, vakıf üniversitelerinin Türk yüksek-öğretim sisteminin karşı karşıya bulunduğu sorunlara etkin bir çözüm getirmeyeceğini göstermektedir. Ülkenin gelir düzeyi yükselmedikçe yüksek paralı eğitim nicelik sorununu çözememekte; öğretim üyesi ile öğrencinin uyumsuzluğu da nitelik sorununa bir katkı sağlayamamaktadır.

Bugün vakıf üniversitelerinin sayıca hızlı bir artış içerisine girmiş olması bu kurumların bir tür "kârlılık" vadettiğini göstermektedir. Bu durumda öncelikle yapılması gereken devletin bu kârlılığı artırıcı her türlü teşvikten kaçınması ve zaten kıt olan olanaklarını tümüyle devlet üniversitelerine yönlendirmesi olacaktır. Ayrıca, bir-iki bina, hazır yetişmiş öğretim üyesi ve paralı öğrenciyle yürütülmek istenen bu "kârlı" modelin artı değer yaratıcı bir biçime dönüştürülmesi, vakıf üniversitelerinin muvafakat almadan devlet üniversitelerinden öğretim üyesi transfer etmelerinin önlenmesi, vakıf üniversitelerinin devlet üniversitelerine rakip durumdan çıkarılması ya da rekabet isteniyorsa eşit koşulların yaratılması ivedilikle yapılması gerekenlerdir. Mevcut koşullar değişmediği sürece vakıf ve devlet üniversiteleri arasında bir entegrasyon, bir uyum söz konusu olmayacağı gibi bu kurumlar Türk yükseköğretim sistemine uzun vadede yarar yerine zarar getirecek oluşumlar haline dönüşecektir.

OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖR: PROF. DR. ERDOĞAN FIRATLI

Vakıflarca kurulan yükseköğretim kurumları giderek yaygınlaşmaktadır. Vakıf üniversitelerinin rekabet ortamının gerektirdiği idari ve mali yetkilere sahip olmasına karşılık devlet üniversitelerimiz bu bakımdan büyük ölçüde bağımlı ve kısıtlıdır. Bu nedenle uluslararası kalite düzeyine ulaşabilmek için gerekli rekabet devlet üniversitelerinin aleyhine işlemektedir.

Kamu üniversitelerimizin de rekabet ortamına uyum sağlayabilmeleri için kaynak yaratmalarının teşviki ile çok geniş idari ve mali yetkilere sahip olmaları gerekir. Mevcut idari ve mali yapı bu üniversitelerimize artık dar gelmektedir.

Oneriler

-Kamu üniversitelerinin sayısı artarken, devlet bütçesinden paylaşılan dilim giderek küçülmektedir. Bu soruna çözüm bulunması gereklidir. Bu bakımdan öncelikle yapılması gereken Devlet üniversitelerinin sayısını dondurmaktır.

-Yükseköğretimin devlet üzerindeki yükünü azaltmak için devlet üniversitelerinin bir kısmının kar amacı gütmeyen özel vakıf veya benzeri üniversitelere dönüşebilmelerini sağlayacak yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

-Yükseköğretim kurumlarının kişiler, vakıflar ve şirketler tarafından açılabilmesi için tüm engellerin kalkacağı yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

-Tanınmış yabancı üniversitelerin ülkemizde şube açmalarına ilişkin düzenlemeler yapılmalıdır. Aksi takdirde uzaktan öğretim teknolojilerinin yaygınlaştığı bu alanda da özel radyo ve televizyonlar konusunda karşılaşılan durum meydana gelebilir.

-Anayasamız vakıfların bir üniversiteye bağlı olmaksızın münferit fakülte, yüksekokul ve enstitü açabilmelerine izin verirken, 2547 sayılı kanuna göre üniversite açmaları gerekmektedir. Kanunda bu bakımdan uygun değişiklikler yapılması ile bu talep karşılanacaktır.

-Vakıf üniversitelerinin üç büyük ilde açılmasının kısıtlanması ve diğer illerde açılmasının özendirilmesi, bölgelerarası gelişmişlik farklarını azaltması bakımından yararlı olacaktır.

-Üniversiteye tahsis edilen, maaşlar dışındaki ödenekler, öğrencilerin katkı payları ve üniversitenin sahip olduğu tesis, teçhizat, arazi, insangücü ve bilgi birikimini değerlendirerek elde edeceği gelirler ile bağış, yardım ve biriken paraların nemalandırılması gibi yollardan elde edeceği gelirlerin gerçek sahibi kılınmalı ve bu kaynakların kullanımında geniş ve esnek idari ve mali yetkilerle donatılmalıdır.

-Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından öğrencilerin cari hizmet katkı payla-

rı ilgili üniversiteye bir sonraki yıl aktarılmakta olup üniversite kaynak kaybına uğramaktadır. Bu miktarın o yıl için belirlenen katkı payları tutarında olması sağlanmalıdır.

-İkinci öğretim ve yaz okulu uygulamaları makul ölçülerde genişletilmeli, bu öğretimler için öğrenci katkı payları yükseltilmeli ve bunların kullanımını kolaylaştırılmalıdır.

-Yükseköğretim, paralı şekliyle örgün, ucuz şekliyle kitle eğitimi olarak yapılmalı ve öğrenci katkı payları üniversitelere bırakılmalıdır. Burs ve kredi sistemi desteklenmelidir.

-Üniversiteler "katma bütçe" sisteminden, "özel (torba) bütçe" sistemine geçirilmelidir.

-Üniversite vakıflarının üniversite ile ilişkileri yeniden düzenlenmeli, bağış almalarını kolaylaştıracak "ana varlık fonu" oluşturulmalıdır. Ayrıca "döner sermaye" sisteminin reformu ile vakıfların asli görevlerine dönmeleri sağlanmalıdır. Özel şirketlerin üniversite vakıflarına yaptıkları bağışları (yıllık karlarının % 2'sini geçmemek şartı ile) vergiden düşebilmeleri sağlanmalıdır.

-Bütçe kanununda gerekli değişiklikler yapılarak yükseköğretim kurumlarının ödeneklerinin tümünün Ocak ayı içinde serbest bırakılması sağlanmalıdır. Serbest bırakmaların gecikmesi bütçeyi eritmektedir. 100 harcama kalemi hariç, diğer harcama kalemleri arasında aktarma yapma yetkisi üniversite rektörlerine bırakılmalıdır.

-Üniversite bulunan illerde "İl Yükseköğretim Fonu" oluşturulmalı ve bu fona kaynak temini için mahalli idarelere belli sorumluluklar yüklenmelidir. Örneğin, gelirler ve kurumlar vergisi taşıt alım vergisi, trafik cezaları, emlak vergileri vb. gibi mahalli idare gelirlerinden o ildeki üniversitelere belirli bir pay ayrılmalıdır.

-Bütçe dairelerinin üniversiteye bağlanması yararlı olacaktır Mali denetimin Sayıştay tarafından yapılması yeterlidir.

-Vakıf üniversitelerinde öğrencilere ÖSYM sınavından önce burslu veya burssuz girebilme seçeneği tanınmaktadır. Benzeri sistem kamu üniversiteleri içinden uygulanabilir olmalıdır.

-Devletin üniversitelere verdiği bütçe ödenekleri fasıllar halinde değil global olarak verilmelidir. Üniversite bu ödeneği istediği bankada nemandırabilmeli ve ürettiği ekonomik değerleri kendisi kullanabilmelidir.

-Cari harcamalar için ödenek tahsisinde belirli artış oranları esas alındığından, bazı önemli harcama kalemlerinde önceden mevcut olan yetersizlikleri yıllar içinde telafi edebilmek mümkün olmamaktadır. Bu konuda gereken esneklik sağlanmalıdır.

-Kamu üniversitelerinin, bir geçiş dönemi sonunda yeterli potansiyele sahip olanları ve belirli koşulları sağlayanları vakıf üniversiteleri ile aynı

statüye getirilerek özerkleştirilmeleri için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Böylece bu üniversiteler kendi kaynağını kendisi yaratır ve kullanılabilir duruma gelirken diğer devlet üniversitelerine de daha fazla kaynak ayrılabilir.

-Sonuç olarak Vakıf üniversiteleri ile kamu üniversitelerinin yarışabilecekleri rekabet ortamı sağlanmalıdır.

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖR:MEHMET ARIF AKŞİT

1.Genel Bakış

Vakıf, sistematığı kar amacı gütmeyen, özellikle devletin etkinliğinin artması amacıyla oluşturulan kamu ve özel sektörden sonra oluşan üçüncü sektördür. Vakıflar, genellikle kamu sektörünün görevleri olan konularda faaliyet gösterirler ve sosyal yaşamın kolaylaştırılmasında yardımcı olurlar. Bu açıdan bakıldığında vakıfların başlıca uğraşı alanları şunlardır. a)Kültürel, b)Sağlık, c)Eğitim, d)Araştırma ve Geliştirme ile c)Fikirsnel veya Dini Amaçlı Vakıflardır.

Vakıfların kuruluş amacı, farklı işletim sistematığı olmasından dolayı olmamalıdır. Gereksinim olmadan bir fonksiyon oluşturulamaz, oluşturulsa bile uzun ömürlü olamaz. İşlevi aksiyona geçirmek için işlem, işlemi yapmak için belirli bir sistematik içinde örgüt oluşturmak zorunludur. Yükseköğretim konularında faaliyet gösteren vakıflar da bu prensiple kurulmalıdırlar.

Vakıfların kurulmasındaki amaç farklı bir işletim sistematığı ile yürürlükteki mevzuatla öngörülen istisna ve muafiyetlerden yararlanma ve mevzuatın tayin eylediği usullerden kurtulmak amacı olmamalıdır. Ancak toplumsal yaşamdaki dayanışmanın sağlanması için gereksinimlerin belirlenmesi ve kamu hizmetlerinin birebir verilebilmesi amacının gerçekleşmesi için bu işlevi üstlenecek kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira vakıfların böyle bir işlevinin bulunmaması gereksinimlerin karşılanmasına yönelik çözümler üretmez. Bu açıdan vakfın oluşmasına etki eden etkenlerin ve gereksinimlerin tesbitini yapmak gerekir. Vakfı oluşturan ve etki eden nedenler aşağıda kısaca özetlenmektedir.

Toplumun katkısının sağlanması: Eğitimin etkin yapılabilmesi için, toplum tarafından mutlaka eğitim müessesesinin korunup, kolanması gerekir. Toplumun çeşitli kesimlerine üniversitede söz hakkı verilmesi, üniversite idaresini ele geçirme veya üniversite yönetiminde söz sahibi olmak istemeye dönüşebilir. Ancak, müteveli heyeti, danışma heyetleri şeklindeki bir yapılanma vakıflar aracılığıyla kolaylıkla kurulabilir. Böylece, üniversitede yönetsel bir sorun oluşturamazlar. Bu sayede, vakıflardaki etkinliklere o toplumun seçkin kişileri tarafından katkı da sağlanmış olmaktadır. Gönüllü kuruluşlar olarak çalışması ve buna göre yapılanması vakıf sistematığında kolay olmaktadır.

Özerklik: Vakıfların gerek mali gerekse yönetsel olarak özel sektör gibi geniş serbestliği vardır. Bu nedenle kamu sektöründeki temel yönetim sistematığını ele alarak vakıfların uygulandığı durumda etkinlik artmaktadır. Yönetimde kuvvet ayrılığı prensibi dikkate alınarak yapılacak yapılanma

bu işlevi görecektir. Başlıca yaklaşım olarak tahakkuk memuru, işletme müdürü, ita amiri ve saymanın ayrı kişilerden olması sorunların çözümünde, işleyişte kolaylıklar getirmektedir. Ancak vakıfların oluşturacağı şirketler, iktisadi işletmeler ve fonların ita Amirliği üniversite rektörlüğünce yürütülmelidir.

Şirketleşme: Vakıflar kanalıyla bir kurumun gereksinimi olan faaliyetler yaptırabilir. Ucuz ve kaliteli hizmet alabilmek için rekabet unsurunu yaratmak gerekir. İhale, sözleşme gibi usullerle mal ve hizmet satın almada kendi şirketinizden anlaşma yapmasanız bile rakip firmanın daha kaliteyi daha ucuza sunmaları sağlanmış olur. Serbest rekabeti yaratmadığınız durumda kuracağınız şirketler, Kamu İktisadi Teşekkülleri (KİT) yapısına dönüşür ki bu yapı faydadan ziyade zarara sebep olur. Bu açıdan kurulan şirketler hiçbir işlem yapmasa bile rekabet unsuru olarak kalabilirler. Şirketler, zarara neden oluyorsa yapıları değiştirilebilir veya kapatılabilir.

Sosyal Etkinlikler: Herhangi bir etkinlik için finans kaynağına gereksinim vardır. Üniversitelerin tasarruf tedbirleri nedeniyle bu tip sosyal yaklaşımları yapabilmeleri imkan dahilinde değildir. Bu açıdan hemen hemen tüm vakıfların senedi içindeki kuruluş amaçlarında da belirttikleri sosyal etkinlikleri yaparlar.

Uygulama Merkezleri: Üniversitelerin başlıca işlevleri eğitim uygulama danışma ve araştırma olarak özetleyecek olursak bu durumda toplumun gereksinim duyduğu birimleri kurarak öğrencilerine uygulama yaptırabilirler. Tekstil Mühendisliğinin uygulama fabrikası, Tıp Fakültesine uygulama hastanesi ve Mermercilik bölümüne mermer atölyesi açılması örnek olarak sayılabilir. Bu birimlerin devletçe kurulması mali ve zaman açısından külfet getirdiğinden dolayı kurulan şirketler kanalıyla kaynak temini etkinliğini arttırmaktadır.

2. Entegrasyon

Devletle özel sektör arasında bir nevi köprüyü sağlayan vakıflar etkin olması açısından iki sistem arasında hukuksal uyum sağlanması zorunludur. Bunun sağlanamadığı durumda vakıflar kurulsun bile etkin olamadığından kapanmaları kaçınılmaz olur. Bu nedenle vakıf ve kamu sistematığının entegrasyonu açısından başlıca dikkat edilmesi gereken temel noktalar şunlardır;

- Vakıfların varisi sadece üniversite olmalıdır.
- Vakıflar hiçbir kimseye doğrudan menfaat sağlamamalı tüm vakıf faaliyetleri gönüllü ve ücret alınmadan yapılmalıdır.
- Vakıfların yönetiminde etkinlik üniversitede olmalıdır.

Vakıflar faaliyetlerini şirketler kanalıyla yapmalı ve üniversite ile ilişkiler hizmet sözleşmesi veya mal satın alınması gibi durumlarda da toplumsal rekabete açık olmalıdır. Aynı hizmet veya malı farklı şirket sunuyorsa ondan satın alınmalıdır.

Halen uygulanan sistemle Üniversite KİT'leri yaratılmaktadır. Vakıf sistemi ile kurulan üniversitelerin gelişmesi, yaygınlaşması ile beraber Kamu üniversitelerinin bir kesiminin özelleştirilmesi (vakıflara devredilmesi) gündeme gelecektir. Kamu üniversitelerine de vakıf üniversitelerinde olduğu gibi, torba kadro, torba bütçe, makine ve teçhizatın satılarak yenilenmesi, şirketleşme gibi imkanlar getirilmediği sürece rekabet ortamı giderek bozulacaktır. Şu anda Kamu üniversitelerine Devletin katkısı yüksek olduğu için rekabet edilebilmektedir. Devletin katkısının azalması, süreci hızlandırmaktadır. Kamu üniversitelerinde öğrenci katkı paylarının artırılması, vakıf üniversiteleri katkı payları ile arasındaki aşırı farklılığın giderilmesi ve ihtiyacı olan öğrencilere özel veya devlet bursları temini Devlet üniversiteleri için iyileştirme olacaktır. Kaliteyi yükseltecek ve öğrenci talebini arttıracaktır.

Vakıf üniversiteleri ile kamu üniversitelerinin entegrasyonu, devlet üniversitelerinin üçüncü sektöre açılmaları şeklinde değerlendirilmiştir. Vakıf üniversitelerinin kontrolü ve denetimi merkezi kuruluşlarla (Yüksek Öğretim Kurulu, Maliye, DPT v.b. gibi) olmalıdır. Vakıfların kamusallaştırılması, vakıfların varlık nedenlerini ortadan kaldıracı bir unsurdur.

3. Vakıf Üniversitelerinin Oluşum Gerekçeleri (Finansman ve İşletim)

İnsan yetiştirilmesinde en önemli unsur insanı eğiten öğretim üyesinin nitelik ve nicelik olarak yeterli olmasıdır. Üniversitelerimizdeki en önemli sorun tartışmasız budur. Bu sadece ülkemizde değil, tüm dünyada en önemli sorundur. Maddi kaynak belirli bir işlevi yapmak için gereklidir. Sorunlar çözülmek için saptanır. Sorunları başlıca 3 temel grupta toplanabilir.

1) İnsan Faktörü:

a) Akademik personel: Öğretmen vasıfları yanında, araştırmacı, danışmanlık yapılabilecek düzeyde bilgili akademik personelin yetiştirilmesi (teaching of the teachers) gerekir.

b) İdari personel: Oluşturulan kurumun verimli ve etkin işleyişi için klasik memur zihniyetinin dışında üstün teknisyenlik yapacak memurlara gereksinim vardır.

c) Öğrenci: Eğitim verebilmek için, öncelikle eğitim alabilecek yükseköğrenim görecek düzeyde zekası ve becerisi olan, istekli ve eğitim almak isteyen insanlara gereksinimimiz vardır.

2) Kaynaklar:

a) Bina, kampüs, makine teçhizat,

b) Finansman,

c) Eğitim araçları,

3) Eğitim ve İşletim Sistematiği: Plan, proje, sistem olmadan, amaçsız gi-dişe hedefe varılamaz.

Bilimin öğretilmesindeki ana faktör, bilimin gelişebileceği ve yerleşebileceği ortamlarda eğitimin yapılması olmaktadır. Örneğin, hurma ağacı kütuplarda yetişmez. Bunun gibi bilim adamının yetiştirilmesi, bilimin oluşması ve gelişmesi için toplumda kültürel ve teknolojik gelişmelerin yanı sıra sosyolojik yatkınlık da olmalıdır. Üniversiteyi kabul etmeyen, onunla entegre olamayan toplumlarda, üniversite genellikle sırcalı köşk gibi ayrı ve uzak eğitim yapmaktadır. 21'nci yüzyılda bu önlenmeye çalışılacaktır. Ancak eski, klasik üniversitelerde bu uygulamaları yapmak oldukça zordur.

İyi eğitilmiş insanlar ancak, uygun bir örgütsel yapı içinde kaynak ve imkan yaratarak gelişimi yakalarlar. Toplumun örgütsel yapısını değiştirmek eskiden ancak liderler için söz konusu iken, zamanımızda organize gruplar tarafından olmaktadır. Liderlerin iyi eğitilmiş kişilerden çıktığını da unutmamak gerekir.

Yukarıda belirtilen işlevleri yapmak için oluşturulacak ekipte en önemli unsur bu konuda eğitilmiş insan unsurudur. Toplam kalitede yönetim dahil tüm parametrelerin standardize olması ele alındığından üniversiteler bu amaç için yapılanmalı veya gelecekte bu amaca ulaşmak için bunun şimdiden planlanması yapılmalıdır. Üniversiteler bir örgüt olduklarından kendileri örgütsel kültür oluşturarak, insan yetiştirmek için her türlü girişimlerde bulunmalıdırlar. Uygulama merkezleri, dershaneler, fabrika ve atelyeler, orta öğretim okulları, otel, turistik tesis, spor tesisleri, araştırma geliştirme laboratuvarları, etüd proje ve danışmanlık gibi birimler kurmalı ve yönlendirmelidirler. Gelir kalemleri bu nedenle sadece devlete dayalı olmayıp kendi işletmeleri kanalıyla da ek imkanlar yaratılmalıdır. Bu imkanlar kâr amacı gütmeyen kamu, özel sektör dışında yer alan vakıfların, üniversiteler için yeniden yapılandırılmasıyla daha etkin kılınabilir.

4. Bütçe

Devletin mali güç ve olanaklarını dikkate alarak üniversite bütçelerinin her faslında hükümetlerin olduğundan cömert davranmasını savunmak güçtür. Genel bütçe dışında kaynaklar yaratılmalıdır. Bu kaynakların yaratılmasında görev üniversitelerin kendilerine de düşmektedir. Devletin bütçesine konulan ödeneklerin harcaması konusunda kolaylıklar sağlanabilir. Ancak tam etkinlik hiçbir zaman beklenmemelidir. Kaynak sağlayan daima verdiği paranın haracasını da kontrol yetkisini almaktadır. Aksi pratik olarak gözlenmemiştir.

Bir kurumun bütçesi eğitim, öğretim, araştırma-geliştirme ve üretime yönelik faaliyetlerin ana kaynağıdır. Bütçe, yıllık olarak o kurumun projesini, hedeflerini, görüşlerini kapsamaktadır. İşlevini yapabilmek için özet olarak bütçesini sistematize etmelidir. Pamukkale Üniversitesi amacını

gerçekleşmesi için, başlıca gelir kaynaklarını çeşitlendirmeye çalışmış ve kamu bütçesi yanında diğerlerin oranını arttırmaya çaba sarf etmiştir. Bütçemizin kalemleri;

- 1) Kamu bütçesi,
- 2) Döner Sermaye İşletmeleri,
- 3) Sağlık, Kültür, Spor (Öğrenci fonu),
- 4) Araştırma Fonu,
- 5) Vakıflar ve şirketlerdir.

Pamukkale Üniversitesinin 1993 yılı bütçesinde kamu payı genel kaynaklar içinde %69, 1996'da %62 olduğu görülmektedir. Bu oranın %50'lere ve %30'lara çekilmesi ile üniversitemiz harcamalarında daha özerk yapıya kavuşabilecektir.

Sonuç

Üniversitelerin birer kurum oldukları ve faaliyet alanlarının geniş olduğu dikkate alındığında, içinde bulunduğumuz ortamda üniversiteler vakıf sektörüne girmek zorundadırlar. Tam özerk kurumların özel sektör tarzında yapılanmada gözlemlendiği için, gelecekteki üniversitelerin bugün ABD'deki sistem içinde olduğu gibi vakıf sektöründe oluştuğu bilinmektedir. Eğitimde standartların yükseltilebilmesi, Dünya'nın içine girdiği yeni bilişim kültürüne uyum sağlayan ferdlerin yetiştirilmesi, içinde bulunduğumuz sistemde ancak vakıf kanalıyla mümkündür. Kamu sektörünün vakıf sistematiği ile uyum sağlaması, tarihsel boyuttan örnek alınacak olduğunda da, gelecek için ümit vaatmektedir.

Ülkemizde gelecekte vakıf üniversitelerinin gelişimi ve kısıtlı bütçe nedenleriyle, birçok üniversitenin oldukça zor şartlar içine gireceği ve KİT'lerin özelleştirildiği gibi tasviye veya devir edilmesi gündeme gelecektir. Bu durumun oluşmaması için mutlaka kamu üniversitelerine rekabet edebilmeleri için yeni imkanlar sağlanmalıdır. Vakıf üniversiteleri ile entegrasyon uluslararası düzeydeki standartlara her birinin de ortak uymaları ile sağlanmalıdır. Vakıf Üniversitelerinin Kamu Üniversitelerine uyması yerine, Kamu Üniversitelerinin Vakıf Üniversiteleri sistematiğine adapte edilmesi planlanmalıdır. Vakıfların kamu sistematiğine sokulması durumunda, işlevleri sonlanmakta, varlık nedenleri ortadan kalkmaktadır. Vakıf üniversiteleri ile kamu üniversitelerinin entegrasyonu, devlet üniversitelerinin üçüncü sektöre açılmaları şeklinde değerlendirilmelidir.

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİNİN 1993-1996 YILI KAYNAKLARI

BÜTÇE

1993		1996	
GENEL TOPLAM	21,984,771,000 TL	GENEL TOPLAM	1,062,605,325,000 TL

SAĞLIK-KÜLTÜR VE SPOR BÜTÇESİ

1993		1996 (1997 yılı tahmini 174 milyar TL)	
GENEL TOPLAM	4,850,000,000 TL	GENEL TOPLAM	77,000,000,000 TL

ARAŞTIRMA FONU

1993		1996 (1997 yılı tahmini 70 milyar TL)	
		GENEL TOPLAM	10,200,000,000 TL

DÖNER SERMAYE VE BÜTÇELERİ

1993		1996	
GENEL TOPLAM	64,000,000 TL	GENEL TOPLAM	216,800,542,095 TL

VAKIFLAR VE BÜTÇELERİ

1993		1996 (Tahmini)	
GENEL TOPLAM	2,216,000,000 TL	GENEL TOPLAM	100,000,000,000 TL

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ İLE İLİNTİLİ VAKIFLAR

1992	1995
DENİZLİ YÜKSEKÖĞRENİM VAKFI	DENİZLİ YÜKSEKÖĞRENİM VAKFI
	DENİZLİ VAKFI
	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM VAKFI (PEV)
	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ VAKFI
	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME VAKFI (Kurulma Aşamasında)

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖR: PROF. DR. İSMAİL ÇALLI

Vakıf üniversiteleri yada özel üniversiteler kabul etmek zorunda olduğumuz tabii gelişmelerdir.

Bugün Türkiye'deki üniversite sayısının yeterli olduğunu sanmak gelişmeye aykırıdır. Gelişmiş bütün ülkelerde olduğu gibi Ülkemizde de Vakıf Üniversiteleri yada Özel Üniversiteler hızla çoğalacaktır. Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, mevcut üniversite sayımız yetersiz, yenilerini ilave etmemizde genel bütçe imkanları çerçevesinde zor olduğundan tabii gelişmemiz neticesi, diğer alanlarda olduğu gibi eğitim öğretimde de müteşebbis, cesur Türk özel teşebbüsü devletin önüne geçecektir. Bu gelişmeden ürkmemek gerekir. Ülkemizin geleceği açısından faydalı olacaktır.

Ancak bu geçiş sürecinde, devletimiz Vakıf Üniversiteleri ile Kamu üniversiteleri arasındaki dengeyi her alanda olduğu gibi özellikle bütçe imkânları açısından sağlamalıdır. Bu denge sayesinde Kamu üniversiteleri de fiziki imkânlar açısından Vakıf üniversitelerini takip edebileceklerdir. Aksi takdirde, Vakıf Üniversiteleri gerek fiziki gerekse eğitim-öğretim açısından arayışı açacak ve toplumda sosyal problemler çıkmasına sebep olacaktır. Denge, ayrıca olabilecek entegrasyona vesile olacaktır, zira entegrasyon dengede olabilir.

Bu entegrasyon, eğitim-öğretim ve sosyal alanlarda olmalıdır. Vakıf üniversiteleri ya da özel üniversiteler ürkmekten teşvik edilirse ve Devletimizce Vakıf ile Kamu Üniversiteleri arasındaki denge iyi kurulabilirse her iki Yükseköğretim Birimleri birbirlerinin eksiklerini tamamlayan, dünya standartlarıyla örnek birer Yükseköğretim Kurumları olacaklardır. Bu gelişme yeni teşebbüsleri teşvik edecek ve netice Ülkemizin lehine olacaktır.

Bilindiği gibi, 1998-99 öğretim yılında, yürürlüğe konulması planlanan "Yeni Üniversiteye Giriş Sistemi" Lise II ve III. sınıf dersleri toplam ağırlıklı not ortalamasını esas alacaktır. Yani bu sistemin odak noktası okul ve öğretmen olacaktır.

Türk ekonomisinin eğitim-öğretime yeterli kaynak ayıramamasından dolayı ihtiyaç karşılayamayan eğitim kurumlarının, bazıları önünde iyice kuyruklar oluşacak, girişlerde fırsat eşitliği bozulacaktır. Ayrıca sistemin beyni durumundaki öğretmen camiası içinden çıkabilecek istismarcılar hassasiyetinden dolayı haksız kazanç elde edebileceklerdir.

Gerekli idari ve vicdani mekanizmaları geliştirmeden bu modelde bir faktörü çok öne çıkarmak başka bir takım sosyal problemlere yol açacağı ka-
naatindeyiz.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR: PROF. DR. ABDURRAHMAN KUTLU

Dünyada bilim ve teknolojiyi en iyi şekilde değerlendiren ülkeler ekonomik alanda da üstün başarılar yakalamışlardır. Bu başarılarla ulaşmanın yolu üniversitelerden geçmektedir. Okullaşma oranı yönünden gelişmiş ülkeler ile ülkemizi kıyasladığımız zaman çok gerilerde olduğumuzu görürüz. Bu oranı yükseltmede yapılacak en önemli şey, mevcut üniversitelerin kalitesini artırmak ve kaliteli eğitim verecek üniversiteleri açmak, buna paralel olarak da yatırımları artırarak istihdam sahalalarını genişletmek ve işsizliği önlemektir.

Devletimizin imkânları sınırlı olduğundan, eğitime de gerekli desteğin sağlanamadığı bir gerçektir. Bu açığı kapatmada yapılacak işlerden en önemlisi vakıf üniversitelerinin sayısını artırmaktır. Vakıf üniversiteleri aynı zamanda eğitimdeki kalitenin artmasına da yardımcı olacaktır. Ancak vakıf üniversiteleri ile kamu üniversiteleri arasındaki entegrasyonun sağlanmasında bazı hususların dikkate alınması önem arz etmektedir.

Bugün devletin vakıf üniversitelere ayırdığı ödenek, öğrenci ve öğretim elemanı sayısı gözönüne alındığında kamu üniversitelere göre daha fazla olmaktadır.

Vakıf üniversiteleri ile kamu üniversiteleri öğretim elemanları arasında çok önemli derecede ücret dengesizliği söz konusudur. Bu durum ileride, kamu üniversitelerindeki öğretim elemanlarının vakıf üniversitelere geçmesine ve bu üniversitelerde öğretim elemanı sıkıntısına yol açacaktır. Şimdiden bu dengesizliklerin önlenmesi için tedbirler alınmalıdır.

Kamu üniversitelerinin vakıf üniversiteleri ile entegre olabilmeleri ve eğitimdeki milletlerarası kaliteyi yaklayabilmeleri, ayrıca rekabet edebilmeleri ve kaliteli eğitim vermeleri için, vakıflarca kurulan üniversitelerin sahip olduğu mali ve idari yetkilerin kamu üniversitelere de verilmesi gerekmektedir.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
REKTÖR:PROF.DR.M.LÜTFİ ÇAKMAKÇI

Vakıf Üniversiteleri İdari-Mali ve Bilimsel özerkliğe sahiptir. Öğretim üyesine istedikleri maaşı takdir edebilmekte, öğrenim ücretleri ile yeni imkanlar yaratılabilmekte, yatırımlar hızlandırılabilenekte ve kısa süre içinde tamamlanarak hizmete sokulabilmektedir. Öğretim üyelerinin değerlendirilmesi yapılmakta, başarı takip edilmektedir. Buna karşın Kamu üniversitelerinde idari ve mali özerklik olmadığı için stratejik plan uygulamamakta ve yatırımlar gecikmekte, öğretim üyelerinin ders ücreti girdabına sokulmaları sonucu üniversiteler "lise"leşmektedir.

Üniversite öğretim üyelerinin bir kısmı vakıf üniversitelerine geçmekte ve kamu üniversiteleri kan kaybetmektedir. Bu nedenle Kamu üniversitelerinin güncel ücretler üzerinden öğrencilerden katkı payı alması, öğretim üyesine maaş takdir edebilmesi, değerlendirmeyi kendi dinamikleri vasıtası ile yapması bu şekilde rekabet şansının yaratılması gerekmektedir. Aksi takdirde arzulanan iyileştirmeler rasyonel olmaktan çıkacak ve kamu üniversiteleri haksız rekabet karşısında kaderine terk edilecek veya gelişmeleri çok uzun sürelerde sağlanabilecektir.

Vakıf Üniversitelerinin kuruluşları mevcut yasaya göre malvarlığının bırakılacağı Devlet üniversitesinin garantisi ile olmaktadır. Bu garantinin verilmesi Devlet üniversitesine ayrı bir yük ve sorumluluk getirmektedir. Bu konuda titiz olunması Vakıf Üniversiteleri arasındaki rekabet ve gelişme hızını etkileyecek karar olarak görülmesi gerekmektedir.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR:PROF.DR.OSMAN İNCİ

Türkiye'de yüksek öğretimin en önemli sorunu mali kaynak teminidir. Yüksek öğretim kurumlarının katma bütçeli olmalarına rağmen, tüm yatırım ve cari harcamalar Devlet tarafından karşılanmaktadır. Devlet üniversitelerinin döner sermaye gelirleri dışında parasal kaynak bulmaları çok zordur. Gelişmiş ülkelerde, nitelikli insan gücü yetiştirmek için eğitim harcamaları en değerli yatırım olarak kabul edilmesine rağmen ülkemizde bu payın giderek azaldığını görmekteyiz. Tablo-1'de 1985-1995 arasındaki on yılda Üniversitelerimize bütçeden ayrılan pay gösterilmiştir. Bu payların çok yetersiz olması yanında, kaynak yaratma ve harcama konusunda da devlet üniversitelerine gereken serbesti verilmemiştir. Bu durum devlet üniversitelerinin gelişmesini engellemektedir.

Devletin eğitimin tüm yükünü kaldırması günümüz şartlarında mümkün değildir. Yükseköğrenim Kamu yararına olduğu kadar bireye de yarar sağlamaktadır. Bu nedenle yüksek öğrenimin mali yükünü bundan yararlanınların da paylaşması gerekir. Milli Eğitim Temel Kanununun 38. Maddesi Yüksek Öğretimin Paralı oluşu başlığı ve hükmünü taşımaktadır. Fakat 1973'ten bu yana öğrenci katkısı %5'i geçmemiştir. Eğitim sistemimize son on yıldır giren Vakıf Üniversiteleri, idari ve mali özerkliğe sahip olmaları nedeni ile, devlet üniversitelerine göre daha serbest hareket etme imkanına sahiptir. Doğal olarak, Vakıf Üniversitelerinin uyguladığı ücret politikası, iyi yetişmiş öğretim elemanlarının bu üniversitelere kaymasına neden olmaktadır. Vakıf üniversitelerinin çağdaş teknoloji ile donatılmış laboratuvar ve kütüphaneleri ise özellikle nitelikli ve paralı öğrencileri çekmektedir. Bugün bütün dünyada, hükümetlerin Üniversitelere ayırdıkları araştırma bütçeleri giderek azalmakta fakat üniversiteler yarattıkları kaynaklarla ve öğrencilerin katılımcı durumunda olmaları ile, niteliklerini korumaya çalışmaktadırlar. Bu tutum ülkemizdeki devlet üniversiteleri için henüz alışılmış bir davranış değildir Devlet Üniversitelerine mali özerklik getirilerek Vakıf üniversiteleri ile rekabete sokulmalıdır. Vakıf Üniversitelerinin fakülte açmaları devlet üniversiteleri ile aynı denetime tutulmak sureti ile mümkün olabilmelidir. Vakıf üniversiteleri devlet yardımı almaksızın kendi arazileri ve kendi finans kaynakları ile yürütülmelidir. Üniversitelerin açılmasında Vakıf Üniversiteleri kadar Devlet Üniversitelerinde alt yapılarını tamamladıktan sonra açılmaları, kaliteli eğitimin temel kuralı olmalıdır.

**YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI BÜTÇELERİNİN
GSMH VE GENEL BÜTÇE PAYLARI**

YILLAR	GSMH	UNİVERSİTE BÜTÇELERİ TOPLAMI	BÜTÇE PAYI (%)	GSMH'DAN AYRILAN PAY (%)
1985	27.796.800	151.714	3	0.54
1986	39.396.500	222.486	3.05	0.56
1987	58.564.800	321.969	2.91	0.55
1988	100.582.200	614.444	2.94	0.61
1989	170.412.400	1.050.683	3.19	0.61
1990	287.254.200	2.505.362	3.089	0.87
1991	458.845.200	4.969.994	4.48	1.08
1992	798.342.400	9.122.902	4.39	1.14
1993	1.396.587.000	16.659.514	4.18	1.19
1994	2.901.996.000	31.182.820	3.8	1.07
1995	4.338.508.000	45.232.770	3.4	1.04

Kaynak: YÖK ve MEB verileri

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
REKTÖR:PROF.DR.AYHAN KIZIL

Vakıf Üniversiteleri ile kamu üniversiteleri arasında eşitliğin sağlanabilmesi için öğrenci alımında Merkezi Sistem (ÖSYM) Sınavının yapılması gerekmektedir. Bu üniversitelerin aynı zamanda akreditasyona tabi tutulmaları uygun olur.

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ

REKTÖR: PROF. DR. AHMET SERPİL

Üniversitelerimizi Vakıf-Devlet diye iki ayrı türde tanımlamak hatalıdır. Üniversitenin tarifi tektir. Bu tarif de sahibine değil işlevine göre yapılır. Burada iki önemli hususu kaydetmekte yarar vardır:

1) Vakıf Üniversiteleri'nin mali esnekliği Devlet Üniversiteleri'ne göre daha fazladır. Yukarıda değinildiği gibi Devlet Üniversiteleri'ni tek bir prototip olarak tarif etmek çok zordur. Her üniversite kendi imkanları açısından ayrı değerlendirilmelidir.

2) Devlet ve Vakıf Üniversitelerinin öğrenci alımında birbiriyle rekabet ederek gelişmelerini beklemek yeterli olmayacaktır; çünkü, bütün üniversitelerin öğrenci alım arzlarının toplamı, toplam öğrenci talebinin %25'ine ulaşmamaktadır. Buna göre, eğitimde başarılı olamayan ve kötü yönetilen Üniversiteler de her zaman kontenjanlarını dolduracaklar, hangisinin diğerinden daha iyi olduğunu sıhhatli olarak saptamak mümkün olamayacaktır.

Buna mukabil üniversitelerin ve mensuplarının bilimsel faaliyetlerini objektif kriterlere göre değerlendirmek mümkündür. Araştırma sayı ve kalitesini ön plana çıkaracak olan bu oluşum, bu alanda Üniversitelerarası bir rekabeti sürdürecektir. Vakıf Üniversitelerinin kurulması bu ikinci değinilen konu açısından çok yararlı olacak, bilime katkı artacaktır. Bu oluşum bilimsel alt yapısı sağlam öğretim elemanlarının değerlerinin artması yoluyla bilimsel emeğe saygının da ön plana çıkması sonucunu doğuracak, öğretim üyeliği, uzun bir aradan sonra, tekrar gözde bir meslek haline gelecek, öğretim üyeliğine talep artacaktır.

Vakıf Üniversiteleri'nin açılması, sonuçta, üniversiteler arası rekabetten ziyade işbirliğini arttıracaktır. Başlangıçta spekülasyon konusu olan kaliteli öğretim elemanlarının kendi üniversitelerinden ayrılıp Vakıf Üniversiteleri'ne transfer olacakları söylentilerinin doğru çıkmaması bu görünümün temel nedenidir. Vakıf Üniversiteleri'nin hemen hemen hepsi İngilizce eğitim yaptıklarından yurt dışından öğretim elemanı (Türk veya Yabancı) getirmeyi tercih edebilirler. Yurt içinde ise, emekliliği henüz gelmemiş öğretim üyeleri akılcı bir davranışla istifa edip Vakıf Üniversiteleri'ne geçmemişlerdir. Bu durumda Vakıf Üniversiteleri öğretim elemanı ihtiyaçlarını, yurt dışı, emekliliği gelen, veya başka üniversitede kadrolu ders saat ücretli olmak üzere üç ana kaynaktan karşılamışlardır. Her üç halde devlet üniversitelerine hiç bir şekilde zarar vermemekte; tam tersine atıl kaynakların kullanıma girmesi sonucu artı fayda yaratılmaktadır.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
REKTÖR:PROF.DR.AYHAN ALKIŞ

Vakıf üniversiteleri yükseköğretimde önemli bir yer almaya başlamışlardır. Vakıf üniversitelerindeki eğitimin kalitesi bir sorun olarak vurgulanmakla beraber aynı sorun Devlet üniversiteleri için de geçerlidir. Bir diğer bölümde önerilen uluslararası akreditasyon sisteminin kabul edilmesi halinde hem Devlet hem vakıf üniversiteleri kalite konusunda uyarılmış olacaklardır. Büyük üniversitelerimizin kendi olanakları ile kuracakları vakıf üniversiteleri eğitimin özelleştirilmesi yönünde büyük bir adım olacak, kalitenin korunması endişesi azalacaktır.

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ REKTÖR: PROF. DR. CENGİZ ANDIÇ

Anayasa'da yeralan hükümlere uygun olarak getirilen yasal düzenleme ile kâr amacı gütmeyen vakıfların özel Yükseköğretim kurumları kurmalarına imkan sağlanmıştır. Bu kategorideki ilk Üniversite olan Bilkent Üniversitesi 1984 yılında kurularak faaliyete geçmiştir. 1992 yılında 3785 Sayılı Kanun'la Koç ve Kadir Has Üniversiteleri, 1994 yılında 3961 Sayılı Kanun'la Başkent, yine 1994 yılında Galatasaray Üniversiteleri, 1996 yılında da İstanbul'da Işık, Yeditepe, Fatih, Sabancı ve Bilgi Üniversiteleri kurulmuştur.

Vakıf Üniversitelerinin kurulması memnuniyet verici bir gelişmedir. Halen faaliyete geçmiş vakıf Üniversitelerimizdeki öğrenci sayısının örgün öğretimdeki toplam öğrenci sayısına oranı % 1.3 düzeyindedir. Bu oran Japonya'da % 81, Kore'de % 74, Hindistan'da % 60, ABD'nde % 26'dır. Ülkemizde halen kurulmuş ancak henüz öğrencisi olmayan ve yeni kurulacak Vakıf Üniversitelerinin faaliyete geçmesi ile % 1.3 lük öğrenci sayısı oranının en az % 10 lara çıkması beklenebilir. Bu durum Yükseköğretim sorunumuzun çözümüne elbetteki önemli katkılar sağlayacaktır. Ancak bu tür Üniversitelerin kurulması ve faaliyetlerinde göz önünde bulundurulması gereken hususlar vardır. Bunlar:

- 1) Mevcut veya kurulacak Vakıf Üniversitelerinin eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetlerinde her koşulda Cumhuriyetimizin temel ilkelerine, Atatürk İlke ve İnkılaplarına bağlı kalmaları sağlanmalıdır. Belirli amaçlar için Üniversite kurulmasından kaçınılmalıdır.
- 2) Vakıf Üniversitelerinin Ankara ve İstanbul dışındaki şehirlerimizde de kurulması özendirilmelidir.
- 3) Vakıf Üniversiteleri Özel statüleri nedeniyle daha cazip ücret düzenlemeleri ile nitelikli öğretim üyelerini bünyelerine toplayabilmekte ve böylelikle diğer Üniversitelerle rekabette üstünlük sağlayabilmektedirler. Bu duruma çözüm getirilmelidir.
- 4) Uyguladıkları yükseköğrenim harçları ile parası olan niteliksiz öğrencilere yükseköğretim imkanı sağlayabilmekte ve sakıncalı bir durum yaratabilmektedir.

ZONGULDAK KARAEKİMAS ÜNİVERSİTESİ
REKTÖR:PROF.DR.RAMAZAN ÖZEN

- 1) Vakıf üniversitelerinin büyük kentlerde değil, ülkenin diğer kentlerinde de kurulması teşvik edilmelidir.
- 2) Vakıf üniversitelerinin örgütlenmesinde Beş Yıllık Kalkınma Planı hedeflerine uygun öğretim dallarının açılması sağlanmalıdır.
- 3) Vakıf üniversitelerinin kuruluşunda belirli bir süre devlet desteği sağlanmalıdır.
- 4) Vakıf üniversitelerinde araştırma çalışmaları zorunlu hale getirilmeli, yeterli laboratuvar ve kaynağı olmayan vakıf üniversitelerinin faaliyetine izin verilmemelidir.
- 5) Kuruluşu 15 yılı geçmiş devlet üniversiteleri vakıf üniversitesine dönüştürülmelidir. Diğer devlet üniversitelerinin de aynı statüye getirilmeleri için uygun bir planlama yapılmalıdır.
- 6) Vakıf üniversiteleri %15 oranında muhtaç ve yetenekli öğrencilere parasız öğretim imkanı sağlamalıdır.

